

**Informacja z zakresu  
profilu ryzyka i poziomu kapitału**

**Gospodarczego Banku Spółdzielczego  
w Mosinie**

**według stanu na 31.12.2018 roku**

## I. Podmioty objęte informacją

Niniejsza informacja z zakresu profilu ryzyka i poziomu kapitału dotyczy

### **Gospodarczego Banku Spółdzielczego w Mosinie**

Bank jest Uczestnikiem Systemu Ochrony SGB, którego głównym celem jest zapewnianie płynności i wypłacalności.

Z uczestnictwa w Systemie wynikają korzyści – między innymi dostęp do środków pomocowych w sytuacjach zagrożenia płynności lub wypłacalności, oraz obowiązki, do których należy m.in. stosowanie systemu limitów ustalonych w Systemie oraz poddawanie się działaniom prewencyjnym podejmowanym przez jednostkę zarządzającą Systemem.

Bank posiada zaangażowanie kapitałowe w następujących podmiotach (których sprawozdania nie podlegają konsolidacji ze sprawozdaniem Banku):

| <i>Nazwa podmiotu</i>                        | <i>Kwota zaangażowania</i> | <i>Zaangażowanie kapitałowe pomniejsza/nie pomniejsza fundusze własne Banku</i> |
|----------------------------------------------|----------------------------|---------------------------------------------------------------------------------|
| SGB-Bank S.A.                                | 2 279 700,00               | nie pomniejsza                                                                  |
| CONCORDIA Polska TUW                         | 2 200,00                   | nie pomniejsza                                                                  |
| Spółdzielnia Spółdzielczy System Ochrony SGB | 1 000,00                   | nie pomniejsza                                                                  |

## II. Cele i strategie zarządzania rodzajami ryzyka uznanymi przez Bank za istotne

### 1. Cele dla istotnych rodzajów ryzyka oraz sposób ich realizacji

GBS w Mosinie stosuje następujące metody wyliczania wymogów kapitałowych:

- 1) metodę standardową w zakresie ryzyka kredytowego,
- 2) metodę podstawowego wskaźnika w zakresie ryzyka operacyjnego.

Bank nie prowadzi działalności handlowej.

Bank nie korzysta z technik redukcji ryzyka kredytowego.

Zarządzanie ryzykiem w Banku realizowane jest w oparciu o opracowane w formie pisemnej i zatwierdzone przez Zarząd wewnętrzne strategie i procedury, które odnoszą się do identyfikacji, pomiaru, monitorowania i kontroli poszczególnych rodzajów ryzyka.

1. **Ryzyko kredytowe** (w tym koncentracji, detalicznych ekspozycji kredytowych oraz ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie)

**Cele strategiczne w zakresie ryzyka kredytowego** obejmują:

- 1) wdrożenie systemu zarządzania ryzykiem kredytowym zapewniającego stabilny rozwój optymalnego jakościowo portfela kredytowego;
- 2) utrzymywanie jakości portfela kredytowego Banku, wyrażonej udziałem kredytów zagrożonych w kredytach ogółem na poziomie nie wyższym od 5 %.

- 3) utrzymywanie pokrycia rezerwami celowymi i odpisami na odsetki należności zagrożonych od podmiotów sektora niefinansowego i instytucji rządowych lub samorządowych na poziomie co najmniej 50 %;
- 4) ograniczanie ryzyka utraty wartości aktywów, wynikającego z pozostałych (poza kredytami) aktywów Banku.

**Bank realizuje cele strategiczne poprzez:**

- 1) stosowanie odpowiednich standardów zawartych w regulacjach kredytowych, w szczególności dotyczących oceny zdolności kredytowej klientów Banku oraz prowadzenia monitoringu kredytów;
- 2) ustanawianie skutecznych i adekwatnych do ponoszonego ryzyka zabezpieczeń spłaty kredytów, w szczególności: weryfikacja ich wartości i płynności, zarówno podczas oceny wniosku kredytowego, jak i w ramach prowadzonego monitoringu, ograniczanie ryzyka prawnego w procesie ustanawiania zabezpieczeń;
- 3) inwestowanie nadwyżek zgromadzonych środków na lokatach w Banku Zrzeszającym;
- 4) utrzymywanie w bilansie Banku tylko portfeli aktywów o charakterze bankowym;
- 5) utrzymywanie aktywów obciążonych najwyższym ryzykiem kredytowym, tj. portfela kredytów podmiotów niefinansowych powiększonych o zobowiązania pozabilansowe udzielone dotyczące finansowania na poziomie 70 % ich udziału w sumie bilansowej powiększonej o zobowiązania pozabilansowe udzielone dotyczące finansowania;
- 6) dostarczanie Zarządowi Banku informacji o poziomie ryzyka kredytowego umożliwiających podejmowanie ostrożnościowych, zasadnych decyzji dotyczących działalności kredytowej Banku.

**Cele strategiczne w zakresie ryzyka koncentracji obejmują:**

- 1) utrzymywanie umiarkowanie zdywersyfikowanego portfela kredytowego w zakresie uwarunkowanym terenem działania Banku;
- 2) bezwzględne przestrzeganie limitów dużych ekspozycji określonych w CRR.

**Bank realizuje cele strategiczne poprzez:**

- 1) angażowanie się Banku w branże, w których obsłudze Bank posiada wieloletnie doświadczenie oraz ustalanie limitów koncentracji w pojedyncze branże;
- 2) ograniczenie łącznej kwoty dużych ekspozycji do poziomu 100 % uznanego kapitału;
- 3) ograniczanie ryzyka koncentracji w ten sam rodzaj zabezpieczenia w postaci hipoteki poprzez opracowanie i stosowanie odpowiednich standardów postępowania dotyczących zarządzania ryzykiem ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie.

**Cele strategiczne w zakresie ryzyka związanego z udzielaniem kredytów zabezpieczonych hipotecznie obejmują:**

- 1) wdrożenie, weryfikacja i aktualizacja zasad zarządzania ryzykiem w obszarze związanym z ekspozycjami zabezpieczonymi hipotecznie, które będą uwzględniały w sposób adekwatny do skali prowadzonej działalności zapisy dobrych praktyk w zakresie zarządzania ekspozycjami kredytowymi zabezpieczonymi hipotecznie;
- 2) prowadzenie działalności w zakresie związanym z udzielaniem kredytów zabezpieczonych hipotecznie mającej na celu utrzymanie zaangażowania na nieistotnym poziomie;
- 3) utrzymywanie udziału portfela kredytów zagrożonych zabezpieczonych hipotecznie na poziomie nie wyższym od 5 % całego portfela kredytów zabezpieczonych hipotecznie;
- 4) zaangażowanie się w ekspozycje kredytowe zabezpieczone hipotecznie maksymalnie do 90 % ich udziału w portfelu kredytowym.

**Bank realizuje cele strategiczne poprzez:**

- 1) udzielanie kredytów zabezpieczonych hipotecznie, tym klientom detalicznym w przypadku których poziom relacji wydatków związanych z obsługą zobowiązań kredytowych i innych niż kredytowe zobowiązań finansowych do dochodów tych klientów (wskaźnik Dtl) nie przekracza poziomów określonych w punkcie dotyczącym DEK.
- 2) stosowanie limitów LtV, na maksymalnym poziomie:
  - a) 80 % - przypadku ekspozycji kredytowych zabezpieczonych na nieruchomościach mieszkalnych,
  - b) 90 % - przypadku ekspozycji kredytowych zabezpieczonych na nieruchomościach mieszkalnych, gdy część ekspozycji przekraczająca 80% LtV jest odpowiednio ubezpieczona lub kredytobiorca przedstawił dodatkowe zabezpieczenie w formie blokady środków na rachunku bankowym lub poprzez zastaw na denominowanych w złotych dłużnych papierach wartościowych Skarbu Państwa lub NBP,
  - c) 75 % - w przypadku ekspozycji kredytowej zabezpieczonej na nieruchomości komercyjnej;
  - d) 80 % - w przypadku ekspozycji kredytowej zabezpieczonej na nieruchomości komercyjnej, gdy część ekspozycji przekraczająca 75% LtV jest odpowiednio ubezpieczona lub kredytobiorca przedstawił dodatkowe zabezpieczenie w formie blokady środków na rachunku bankowym lub poprzez zastaw na denominowanych w złotych dłużnych papierach wartościowych Skarbu Państwa lub NBP.
  - e) wskaźniki wymienione w lit. a-d ulegają obniżeniu o 5 % jeżeli długość okresu zaangażowania Banku w finansowanie ekspozycji kredytowej przekracza 20 lat;
- 3) kierowanie oferty kredytów hipotecznych głównie do klientów detalicznych i rolników, preferowanie zabezpieczeń hipotecznych w postaci gruntów rolnych, nieruchomości mieszkalnych, stosowanie maksymalnego okresu kredytowania 30 lat;
- 4) stosowanie ostrożnego podejścia do wycen nieruchomości, m.in. poprzez:
  - a) dokonywanie weryfikacji wycen przez pracowników posiadających odpowiednie przeszkolenie;
  - b) zlecanie ponownych wycen, jeżeli w ocenie Banku wartość nieruchomości obniżyła się o 20 % i jeżeli zabezpieczenia ekspozycji Banku na tej nieruchomości pomniejszają podstawę naliczania rezerw celowych i odpisów aktualizujących dotyczących odsetek.

**Cele strategiczne w zakresie ryzyka detalicznych ekspozycji kredytowych obejmują:**

- 1) wdrożenie, weryfikacja i aktualizacja zasad zarządzania ryzykiem w obszarze związanym z detalicznymi ekspozycjami kredytowymi, które będą uwzględniały w sposób adekwatny do skali prowadzonej działalności zapisy dobrych praktyk w zakresie zarządzania detalicznymi ekspozycjami kredytowymi;
- 2) prowadzenie działalności w zakresie związanym z udzielaniem detalicznych ekspozycji kredytowych mającej na celu utrzymanie zaangażowania na nieistotnym poziomie;
- 3) utrzymywanie udziału portfela detalicznych ekspozycji zagrożonych na poziomie nie wyższym od 4 % całego portfela detalicznych ekspozycji kredytowych;
- 4) zaangażowanie się w detaliczne ekspozycje kredytowe maksymalnie do 10 % ich udziału w portfelu kredytowym.

**Bank realizuje cele strategiczne poprzez:**

- 1) przyjęcie maksymalnego okresu kredytowania dla detalicznych ekspozycji kredytowych na 30 lat;

- 2) udzielanie kredytów detalicznych tym klientom w przypadku których poziom relacji wydatków związanych z obsługą zobowiązań kredytowych i innych niż kredytowe zobowiązań finansowych do dochodów tych klientów (wskaźnik Dtl) nie przekracza:

| Warunki                                                                                   |                       |                                                                                      | Maksymalny poziom Dtl nie więcej niż |
|-------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------|--------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------|
| dochód netto wnioskodawcy<br>PWP – przeciętne wynagrodzenie<br>w sektorze przedsiębiorstw | okres kredytowania    | miejsce zamieszkania<br>- wieś<br>- małe miasto ≤ 50 tys.<br>- duże miasto > 50 tys. |                                      |
| dochód ≤ PWP                                                                              | okres ≤ 1 rok         | wieś                                                                                 | 60%                                  |
|                                                                                           |                       | małe miasto                                                                          | 55%                                  |
|                                                                                           |                       | duże miasto                                                                          | 50%                                  |
|                                                                                           | 1 rok < okres ≤ 5 lat | wieś                                                                                 | 55%                                  |
|                                                                                           |                       | małe miasto                                                                          | 50%                                  |
|                                                                                           |                       | duże miasto                                                                          | 45%                                  |
|                                                                                           | okres > 5 lat         | wieś                                                                                 | 50%                                  |
|                                                                                           |                       | małe miasto                                                                          | 45%                                  |
|                                                                                           |                       | duże miasto                                                                          | 40%                                  |
| dochód > PWP                                                                              | okres ≤ 1 rok         | wieś                                                                                 | 75%                                  |
|                                                                                           |                       | małe miasto                                                                          | 70%                                  |
|                                                                                           |                       | duże miasto                                                                          | 65%                                  |
|                                                                                           | 1 rok < okres ≤ 5 lat | wieś                                                                                 | 70%                                  |
|                                                                                           |                       | małe miasto                                                                          | 65%                                  |
|                                                                                           |                       | duże miasto                                                                          | 60%                                  |
|                                                                                           | okres > 5 lat         | wieś                                                                                 | 65%                                  |
|                                                                                           |                       | małe miasto                                                                          | 60%                                  |
|                                                                                           |                       | duże miasto                                                                          | 55%                                  |

## 2. Ryzyko operacyjne

**Cele strategiczne w zakresie ryzyka operacyjnego** obejmują:

- 1) optymalizację efektywności gospodarowania poprzez zapobieganie i minimalizowanie strat operacyjnych oraz wyeliminowanie przyczyn ich powstawania;
- 2) racjonalizację kosztów;
- 3) zwiększenie szybkości oraz adekwatności reakcji Banku na zdarzenia od niego niezależne;
- 4) automatyzację procesów realizowanych w Banku, pozwalającą w sposób bezpieczny zredukować ryzyko wynikające z błędów ludzkich;
- 5) wdrożenie efektywnej struktury zarządzania ryzykiem operacyjnym, w tym określenie ról i odpowiedzialności w zakresie zarządzania ryzykiem operacyjnym.

**Bank realizuje cele strategiczne** poprzez opracowanie i wdrożenie:

- 1) systemu zarządzania ryzykiem operacyjnym, adekwatnego do profilu ryzyka Banku;
- 2) systemu zarządzania zasobami ludzkimi, który pozwala na stworzenie kultury organizacyjnej wspierającej efektywne zarządzanie ryzykiem operacyjnym;
- 3) skutecznego systemu kontroli wewnętrznej pozwalającego na monitorowanie i korygowanie wykrytych nieprawidłowości (w szczególności w obszarach najbardziej narażonych na ryzyko);
- 4) odpowiednich warunków technicznych (w tym technologicznych) wspierających w sposób bezpieczny działalność Banku i przetwarzane przez niego informacje;
- 5) procedur opisujących istniejące w Banku procesy, które regularnie są dostosowywane do zmieniających warunków otoczenia wewnętrznego i zewnętrznego;
- 6) planów awaryjnych i planów zachowania ciągłości działania Banku.

## 3. Ryzyko płynności

**Cele strategiczne w zakresie ryzyka płynności** obejmują:

- 1) zapewnienie finansowania aktywów i terminowego wykonywania zobowiązań w toku normalnej działalności Banku lub w innych warunkach, które można przewidzieć, bez konieczności poniesienia straty;

- 2) zapobieganie powstania sytuacji kryzysowej, zwłaszcza z powodu czynników wewnątrzbankowych oraz posiadanie aktualnego i skutecznego planu awaryjnego na wypadek wystąpienia takiej sytuacji,

**Bank realizuje cele strategiczne poprzez:**

- 1) utrzymywanie przez Bank nadwyżki aktywów nieobciążonych na minimalnym poziomie stanowiącym zabezpieczenie na wypadek zrealizowania się scenariuszy warunków skrajnych płynności w „horyzoncie przeżycia” wynoszącym 30 dni (tolerancja ryzyka płynności);
- 2) realizowanie strategii finansowania;
- 3) pozyskiwanie depozytów o możliwie długich terminach wymagalności, tak aby Bank mógł otwierać po stronie aktywnej pozycje o dłuższym horyzoncie czasowym;
- 4) utrzymywanie na bezpiecznym poziomie nadzorczych miar płynności, przy jednoczesnym minimalizowaniu kosztów z tym związanych;
- 5) utrzymywanie wymogu pokrycia płynności (wskaźnika LCR) oraz stabilnego finansowania (wskaźnika NSFR) przynajmniej na poziomie określonym w Planie Naprawy jako poziom ostrzegawczy;
- 6) finansowanie na bezpiecznym poziomie kredytów powiększonych o majątek trwały przez depozyty powiększone o fundusze własne z zachowaniem limitu przyjętego w Systemie Ochrony;
- 7) utrzymywanie płynnościowej struktury bilansu na poziomie zapewniającym występowanie nadwyżki skumulowanych aktywów nad skumulowanymi pasywami w okresie do 1 roku oraz nadwyżki skumulowanych pasywów nad skumulowanymi aktywami w okresie powyżej 1 roku;
- 8) zapewnienie globalnej wypłacalności Banku, oznaczającej posiadanie skumulowanej luki płynności (bez uwzględnienia zobowiązań pozabilansowych udzielonych i otrzymanych oraz funduszy własnych w pasywach) na poziomie nieujemnym;
- 9) dywersyfikacja źródeł finansowania poprzez ograniczanie udziału środków dużych deponentów;
- 10) dążenie do podnoszenia stabilności źródeł finansowania głównie poprzez pozyskiwanie środków od gospodarstw domowych po akceptowalnej cenie oraz poprzez wydłużanie terminów wymagalności;
- 11) identyfikacja wszelkich zagrożeń związanych z ryzykiem utraty płynności w zależności od stwierdzonego charakteru zagrożenia postępowanie według procedur awaryjnych określonych w obowiązujących w Banku zasadach zarządzania ryzykiem płynności.

#### **4. Ryzyko stopy procentowej w portfelu bankowym**

**Cele strategiczne w zakresie ryzyka stopy procentowej obejmują:**

- 1) optymalizację wyniku odsetkowego w warunkach zmienności rynkowych stóp procentowych;
- 2) ograniczanie negatywnego wpływu zmian stóp procentowych poprzez odpowiednie kształtowanie struktury aktywów i pasywów wrażliwych na zmiany stóp procentowych;
- 3) utrzymywanie poziomu ryzyka w ramach ustanowionych limitów opisanych w wewnętrznej procedurze dotyczącej zasad zarządzania ryzykiem stopy procentowej, lecz nie więcej niż 35 % annualizowanego wyniku odsetkowego dla ryzyka przeszacowania oraz 2 % annualizowanego wyniku odsetkowego dla ryzyka bazowego;

**Bank realizuje cele strategiczne poprzez:**

- 1) ograniczenie ryzyka stopy procentowej tylko do portfela bankowego i tylko do pozycji wynikających z produktów bilansowych;

- 2) ograniczenie kwoty pozycji wrażliwych na zmiany stóp procentowych z terminami przeszacowania powyżej 1 roku do maksymalnie 1 % sumy bilansowej;
- 3) zmniejszanie ryzyka bazowego poprzez:
  - a) stosowanie dla produktów klientów stóp bazowych w postaci stawek własnych Banku (w zakresie przewidzianym w przepisach prawa),
  - b) oferowanie klientom produktów depozytowych, których oprocentowanie uzależnione byłoby od stawek rynkowych (stóp rynku międzybankowego);
- 4) dążenie do wypracowywania jak największych przychodów pozaodsetkowych.

## 5. Ryzyko kapitałowe

### **Długoterminowe cele kapitałowe Banku:**

- 1) dążenie do zapewnienia odpowiedniej struktury oraz systematycznego wzrostu funduszy własnych, adekwatnych do skali i rodzaju prowadzonej działalności;
- 2) ograniczenie wyznaczania łącznej kwoty ekspozycji na ryzyko do rodzajów ryzyka przewidzianych przez przepisy prawa przy założeniu braku prowadzenia działalności handlowej;
- 3) posiadanie minimalnej wielkości łącznego współczynnika kapitałowego na poziomie 20%;
- 4) posiadanie minimalnej wielkości współczynnika kapitału Tier I na poziomie 20%;
- 5) posiadanie minimalnej wielkości współczynnika kapitału podstawowego Tier I na poziomie 20%;
- 6) obciążenie kapitałem wewnętrznym funduszy własnych na maksymalnym poziomie 60%; tym samym posiadanie wewnętrznego współczynnika kapitałowego na minimalnym poziomie 14%;
- 7) dywersyfikacja funduszu udziałowego poprzez ograniczenie pakietu udziałów jednego członka do 5% funduszu udziałowego; zwiększenie pakietu udziałów powyżej 5% funduszu udziałowego wymaga zgody Spółdzielni;
- 8) przekazywanie na fundusze własne minimum 95 % nadwyżki bilansowej;
- 9) posiadanie zaangażowania w kapitał zakładowy (akcyjny) Banku Zrzeszającego na poziomie minimum 0,5% sumy bilansowej Banku; (*limit wynikający z Umowy Systemu Ochrony*)
- 10) ograniczenie jednostkowego zaangażowania kapitałowego w instytucjach finansowych, bankach krajowych, zakładach ubezpieczeń i zakładach reasekuracji w taki sposób, aby umniejszenie funduszy własnych Banku z tego tytułu nie stanowiło zagrożenia dla celów określonych w pkt 3), 4) i 5);
- 11) nie angażowanie się kapitałowe w podmioty będące Uczestnikami Systemu Ochrony, za wyjątkiem Banku Zrzeszającego;
- 12) utrzymywanie funduszy własnych i zobowiązań podlegających umorzeniu lub konwersji w wysokości równej co najmniej poziomowi MREL.

## 6. Ryzyko braku zgodności

### **Cele strategiczne w zakresie ryzyka braku zgodności obejmują:**

- 1) zapewnienie działania Banku zgodnego z przepisami prawa, regulacjami wewnętrznymi oraz standardami rynkowymi;
- 2) zapewnienie zgodności regulacji wewnętrznych Banku z przepisami zewnętrznymi;
- 3) dążenie i dbałość o:
  - a) wizerunek zewnętrzny Banku rozumiany jako instytucja zaufania publicznego,
  - b) pozytywny odbiór Banku przez klientów,
  - c) przejrzystość działań Banku wobec klientów,

- d) stworzenie kadry pracowniczej identyfikującej się z Bankiem, dobrze zorganizowanej wewnętrznie dla realizacji wspólnych celów wytyczonych przez Bank.

**Bank realizuje cele strategiczne poprzez:**

- 1) identyfikację, ocenę, kontrolę, monitorowanie i raportowanie w zakresie ryzyka braku zgodności;
- 2) projektowanie i wprowadzenie bazujących na ocenie ryzyka braku zgodności mechanizmów kontroli ryzyka braku zgodności;
- 3) sprawne i skuteczne podejmowanie działań naprawczych w sytuacji zidentyfikowania braku zgodności;
- 4) systematyczne podnoszenie kompetencji Jednostki Zgodności.

## **2. Organizacja procesu zarządzania ryzykiem**

Funkcjonujący w Banku system zarządzania ryzykiem i system kontroli wewnętrznej jest zorganizowany na trzech niezależnych poziomach:

- 1) na pierwszy poziom składa się zarządzanie ryzykiem w działalności operacyjnej Banku;
- 2) na drugi poziom składa się:
  - a) zarządzanie ryzykiem przez pracowników na specjalnie powoływanych do tego stanowiskach lub w komórkach organizacyjnych;
  - b) działalność komórki do spraw zgodności;
  - c) działalność stanowiska kontroli wewnętrznej;
- 3) na trzeci poziom składa się działalność komórki audytu wewnętrznego, przy czym w związku uczestnictwem Banku w Systemie Ochrony, tę działalność wykonuje Spółdzielnia.

Zarządzanie ryzykiem na drugim poziomie jest niezależne od zarządzania ryzykiem na pierwszym poziomie.

Zgodnie z obowiązującą w Banku strukturą organizacyjną:

- 1) w ramach poziomu pierwszego funkcjonują następujące komórki organizacyjne i stanowiska:
  - a) Kierownik Zespołu Rachunkowo-Finansowego lub osoba go zastępująca - komórka zarządzania „wolnymi środkami” ;
  - b) Oddziały Banku i Punkty Obsługi Klientów – w zakresie kredytów depozytów oraz pozostałej działalności operacyjnej;
  - c) Administrator Systemów Informatycznych (ASI) – odpowiadający za efektywne działanie środowiska teleinformatycznego w Banku;
- 2) W ramach poziomu drugiego funkcjonują następujące komórki organizacyjne i stanowiska:
  - a) Zespół Ryzyk;
  - b) Zespół Monitoringu Kredytów;
  - c) Zespół Windykacji i Restrukturyzacji;
  - d) Inspektor Ochrony Danych (IOD);
  - e) Jednostka Zgodności;

f) Jednostka Kontroli Wewnętrznej.

Pracownicy/komórki organizacyjne odpowiedzialne za zarządzanie ryzykiem na drugim poziomie wykonują zadania związane z identyfikacją, pomiarem lub szacowaniem, kontrolą, monitorowaniem oraz sprawozdawaniem każdego istotnego ryzyka.

Rada Nadzorcza w systemie zarządzania ryzykiem sprawuje nadzór nad wprowadzeniem systemu zarządzania ryzykiem, w tym ryzykiem braku zgodności oraz ocenia jego adekwatność i skuteczność.

Zarząd w systemie zarządzania ryzykiem projektuje, wprowadza oraz zapewnia działanie, spójnego ze strategią zarządzania Bankiem, systemu zarządzania ryzykiem.

Zarządzanie ryzykiem w Banku realizowane jest przez poszczególnych członków Zarządu w ramach przypisanych im obowiązków przy czym nadzór drugim poziomem zarządzania przypisany jest Prezesowi Zarządu.

|                                                                                                                                                                                                                     |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>3. Metody pomiaru poszczególnych rodzajów ryzyka, stosowane limity ograniczające ryzyko, polityka stosowanych zabezpieczeń ograniczających ryzyko, opis innych metod ograniczania ryzyka stosowanych w Banku</b> |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

**1) Ryzyko kredytowe**

Pomiar ryzyka kredytowego Bank dzieli na dwa poziomy:

- a) indywidualny
- b) portfelowy,

w ramach których ryzyko jest mierzone odpowiednio poprzez:

- a) wycenę każdej ekspozycji i tworzenie rezerw celowych zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Finansów w sprawie zasad tworzenia rezerw na ryzyko związane z działalnością banków,
- b) dla portfela kredytowego:
  - ocenę struktury podmiotowej, rodzajowej i jakościowej portfela kredytowego,
  - ocenę poziomu wskaźnika kredytów zagrożonych, badanie udziału portfeli kredytów zagrożonych w podportfelach kredytowych,
  - ocenę wielkości salda rezerw celowych/różnicy wartości rezerw i aktualizacji w porównaniu z wielkością wyniku na działalności bankowej i wielkością wyniku finansowego Banku ocenę stopnia pokrycia rezerwami celowymi kredytów zagrożonych,
  - ocenę wartości odzysku z zabezpieczeń oraz poziomu pokrycia kredytów zabezpieczeniami,
  - monitorowania kredytów, ich struktury, czynników ryzyka,
  - analizę ryzyka wynikającego z zaangażowań wobec podmiotów, o których mowa w art. 79a ustawy Prawo bankowe,
  - analizę ryzyka kredytowego z tytułu koncentracji,
  - ocenę skali stosowanych odstępstw od warunków kredytowania i ich wpływu na ryzyko,
  - przeprowadzaniu testów warunków skrajnych.

Bank ogranicza ryzyko kredytowe poprzez:

- prowadzenie odpowiedniej polityki kredytowej, w tym standardów kredytowych dotyczących oceny zdolności kredytowej,
- stosowanie zabezpieczeń spłaty kredytów,
- stosowanie systemu limitów.

W obszarze ryzyka kredytowego Bank stosuje następujące limity:

Limity wewnętrzne determinujące strukturę kredytów ogółem:

| <i>Rodzaj portfela kredytowego</i> | <i>Maksymalny udział w portfelu kredytowym</i> |
|------------------------------------|------------------------------------------------|
| Podmioty gospodarcze               | 85 %                                           |
| Osoby fizyczne                     | 60 %                                           |
| Instytucje niekomercyjne           | 1 %                                            |
| Podmioty finansowe                 | 2 %                                            |
| Jednostki samorządu terytorialnego | 5 %                                            |

Limity wewnętrzne determinujące maksymalne kwoty jednostkowe:

| <i>Rodzaj ekspozycji kredytowej</i>                                                           | <i>Maksymalna kwota jednostkowa (w tys. zł)</i> |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------|
| Kredyt na działalność gospodarczą w tym rolniczą                                              | 3.500                                           |
| Kredyt preferencyjny na finansowanie działalności rolniczej i przetwórstwa rolno-spożywczego: |                                                 |
| -gospodarstwo rolne                                                                           | 3.000                                           |
| -dział specjalny produkcji rolnej                                                             | 3.500                                           |
| -przetwórstwo rolno spożywcze                                                                 | 3.000                                           |
| Kredyt gotówkowy                                                                              | 255,55                                          |
| Kredyt gotówkowy zabezpieczony hipotecznie                                                    | 80                                              |
| Kredyt odnawialny w ROR                                                                       | 255,55                                          |
| Karta kredytowa (MasterCard)                                                                  | 20                                              |
| Kredyt mieszkaniowy                                                                           | 1.000                                           |
| Pożyczka hipoteczna                                                                           | 500                                             |
| Kredyt dla jednostek samorządu terytorialnego                                                 | 3.500                                           |
| Gwarancja lub poręczenie udzielone na zlecenie:                                               |                                                 |
| -podmiotu finansowego                                                                         | 1.500                                           |
| -podmiotu niefinansowego                                                                      | 1.000                                           |
| -jednostki samorządu terytorialnego                                                           | 2.000                                           |
| Karta kredytowa MasterCard Business                                                           | 50                                              |

Limity wewnętrzne określające maksymalny okres kredytowania:

| <i>Rodzaj ekspozycji kredytowej</i>        | <i>Maksymalny okres kredytowania (w latach)</i> |
|--------------------------------------------|-------------------------------------------------|
| Kredyt gotówkowy                           | 7                                               |
| Kredyt gotówkowy zabezpieczony hipotecznie | 10                                              |
| Kredyt odnawialny w ROR                    | 5                                               |

|                                                           |                        |
|-----------------------------------------------------------|------------------------|
| Karta kredytowa (MasterCard, MasterCard Business)         | 4                      |
| Kredyt mieszkaniowy                                       | 30                     |
| Pożyczka hipoteczna                                       | 30                     |
| Kredyt unijny SGB                                         | 10                     |
| Gwarancja lub poręczenie Banku                            | 3                      |
| Kredyt obrotowy na działalność gospodarczą w tym rolniczą | 3                      |
| Kredyt w rachunku bieżącym                                | 3 (weryfikacja roczna) |
| Kredyt inwestycyjny na działalność gospodarczą            | 15                     |

W Banku zostały ustalone dodatkowe limity na łączną kwotę ekspozycji wobec jednego podmiotu lub grupy powiązanych klientów:

- 1) dużych ekspozycji 100 % uznanego kapitału,
- 2) istotnych ekspozycji 145 % uznanego kapitału.

Bank ustanawia limity branżowe:

| <i>Nazwa branży</i>                                                                                                     | <i>Maksymalna wysokość<br/>uznanego kapitału</i> |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------|
| Rolnictwo, łowiectwo, leśnictwo i rybactwo                                                                              | 280 %                                            |
| Górnictwo i wydobywanie                                                                                                 | 5 %                                              |
| Przetwórstwo przemysłowe                                                                                                | 40 %                                             |
| Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych | 5 %                                              |
| Dostawa wody, gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją                               | 5 %                                              |
| Budownictwo                                                                                                             | 25 %                                             |
| Handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych włącznie z motocyklami                                      | 90 %                                             |
| Transport i gospodarka magazynowa                                                                                       | 20 %                                             |
| Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi                                                      | 5 %                                              |
| Informacji i komunikacja                                                                                                | 5 %                                              |
| Działalność finansowa i ubezpieczeniowa                                                                                 | 5 %                                              |
| Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości                                                                      | 5 %                                              |
| Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna                                                                         | 5 %                                              |
| Działalności w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca                                                 | 5 %                                              |
| Administracja publiczna i obrona narodowa, obowiązkowe ubezpieczenie społeczne                                          | 25 %                                             |
| Edukacja                                                                                                                | 5 %                                              |
| Opieka zdrowotna i pomoc społeczna                                                                                      | 5 %                                              |
| Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją                                                                    | 5 %                                              |
| Pozostała działalność usługowa                                                                                          | 15 %                                             |

|                                                                                                                               |     |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników i gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby | 5 % |
| Organizacja i zespoły eksterytorialne                                                                                         | 5 % |

Bank ustanawia limity zabezpieczeń:

| <i>Rodzaj zabezpieczenia</i>                           | <i>Maksymalna wysokość uznanego kapitału</i> |
|--------------------------------------------------------|----------------------------------------------|
| Hipoteka na nieruchomości mieszkalnej                  | 200 %                                        |
| Hipoteka na nieruchomości pozostałej                   | 390 %                                        |
| Zastaw rejestrowy                                      | 20 %                                         |
| Przewłaszczenie rzeczy ruchomej                        | 5 %                                          |
| Kaucja                                                 | 10 %                                         |
| Blokada środków na rachunku w Banku lub innych bankach | 5 %                                          |
| Cesja wierzytelności z umów handlowych                 | 5 %                                          |
| Cesja wierzytelności z umów ubezpieczeniowych          | 15 %                                         |
| Inne zaakceptowane indywidualnie decyzją przez Bank    | 5 %                                          |
| Weksel własny i poręczenie wekslowe                    | 75 %                                         |
| Gwarancja i poręczenie wekslowe                        | 15 %                                         |

W celu ograniczenia ryzyka kredytowego ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie Bank ustanowił następujące limity:

- 1) udział ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie, których celem kredytowania nie jest nieruchomość – maksymalnie 80 % kwoty EKZH;
- 2) udział ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie, w których zabezpieczeniem jest nieruchomość komercyjna – maksymalnie 70 % kwoty EKZH;
- 3) udział ekspozycji kredytowych zabezpieczonych hipotecznie, dla których okres trwania umowy jest dłuższy niż 10 lat – maksymalnie 90 % kwoty EKZH;
- 4) udział ekspozycji kredytowych wobec podmiotów gospodarczych zabezpieczonych hipotecznie, w których zabezpieczeniem jest nieruchomość komercyjna – maksymalnie 15 % kwoty EKZH.

## 2) Ryzyko operacyjne

Pomiar ryzyka operacyjnego odbywa się z dwóch punktów widzenia:

- a) na podstawie incydentów/zdarzeń operacyjnych, które miały miejsce
  - b) na podstawie oceny zdarzeń, które mogą zaistnieć/zdarzeń potencjalnych,
- w oparciu o:

- „mapę ryzyka operacyjnego”,
- testy warunków skrajnych,
- Kluczowe Wskaźniki Ryzyka,
- samoocenę ryzyka,

Bank ogranicza ryzyko operacyjne poprzez:

- a) wdrożenie regulacji wewnętrznych opisujących realizowane w Banku procesy, systemy i oferowane Klientom produkty,
- b) wydawanie rekomendacji lub zaleceń, które pozwalają na zminimalizowanie ryzyka,
- c) stosowanie mechanizmów kontrolnych (m.in. wprowadzenie w Banku systemu zatwierdzania/akceptacji „na drugą rękę”, regularne przeprowadzanie kontroli wewnętrznych),
- d) transferowanie ryzyka,
- e) stosowanie planów ciągłości działania.

W obszarze ryzyka operacyjnego Bank stosuje następujące limity:

| <i>Rodzaj limitu</i>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   | <i>wartość</i>                                                                                 |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Niedostępność bankomatów (KRI)                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         | Max 700 godzin w kwartale                                                                      |
| Transakcje podejrzane (KRI)                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            | Max 3 szt. w kwartale                                                                          |
| Transakcje wątpliwe (KRI)                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              | Max 3 szt. w kwartale                                                                          |
| Liczba złożonych przez Klientów Banku skarg i reklamacji (KRI)                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         | Max 35 szt. w kwartale                                                                         |
| Wartości progowe sum strat w skali kwartału (dodatkowe KRI) dla rodzaju zdarzeń: <ul style="list-style-type: none"> <li>• Oszustwa wewnętrzne</li> <li>• Oszustwa zewnętrzne</li> <li>• Zasady dotyczące zatrudnienia oraz bezpieczeństwo w miejscu pracy</li> <li>• Klienci, produkty i normy prowadzenia działalności</li> <li>• Szkody w rzeczowych aktywach trwałych</li> <li>• Zakłócenia działalności gospodarczej i awarie systemów</li> <li>• Wykonanie transakcji, dostawa i zarządzanie procesami</li> </ul> | 5 tys. zł.<br>5 tys. zł.<br>5 tys. zł.<br>5 tys. zł.<br>5 tys. zł.<br>5 tys. zł.<br>5 tys. zł. |

### 3) Ryzyko płynności (opisane również szerzej w części XIII)

Bank zarządza, w tym mierzy ryzyko płynności w trzech horyzontach czasowych:

- a) płynności dziennej,
- b) płynności krótkoterminowej (do 30 dni) – stosując przepływy pieniężne,
- c) płynności strukturalnej (wynikającej z wszystkich aktywów, pasywów i pozycji pozabilansowych, w tym płynności średnio- i długoterminowej) – stosując:
  - ocenę stabilności źródeł finansowania działalności Banku, w tym zwłaszcza depozytów (m.in. ustalenie poziomu osadu, uzależnienie od finansowania dużych deponentów, osób wewnętrznych, jednostek samorządu terytorialnego),
  - zestawienie urealnionych terminów płatności aktywów, pasywów i zobowiązań pozabilansowych – Lukę płynności,
  - analizę wskaźników płynnościowych,
  - ocenę poziomu aktywów płynnych,
  - testy warunków skrajnych.

Bank ogranicza ryzyko płynności poprzez:

- a) stosowanie systemu limitów,

- b) monitorowanie i reagowanie na sygnały wczesnego ostrzegania,
- c) utrzymywanie aktywów nieobciążonych zabezpieczających sytuację kryzysową w określonym „horyzoncie przeżycia” wynoszącym 30 dni,
- d) posiadanie, aktualizowanie i testowanie awaryjnych planów płynności.

W obszarze ryzyka płynności Bank stosuje następujące limity:

| <i>Limit luki niedopasowania</i> | <i>wartość</i> |
|----------------------------------|----------------|
| > 1 tygodnia ≤ 1 miesiąca        | Min 1,00       |
| > 1 miesiąca ≤ 3 miesiąca        | Min 0,90       |
| > 3 miesięcy ≤ 6 miesięcy        | Min 0,90       |
| > 6 miesięcy ≤ 1 roku            | Min 0,80       |
| > 1 roku ≤ 2 lat                 | Max 1,00       |
| > 2 lat ≤ 5 lat                  | Max 1,00       |
| > 5 lat ≤ 10 lat                 | Max 1,30       |
| > 10 lat ≤ 20 lat                | Max 1,20       |
| > 20 lat                         | Max 1,00       |

W celu zapewnienia kompleksowości stosowanych limitów Bank wprowadza następujące, dodatkowe limity wewnętrzne:

1. udział zobowiązań pozabilansowych udzielonych w sumie bilansowej – maksimum 7 %;
2. udział łącznej kwoty środków zgromadzonych przez dużych deponentów w bazie depozytowej – maksimum 20 %;
3. udział depozytów powiększonych o fundusze własne w kredytach powiększonych o majątek trwały – minimum 105%; (*limit wewnętrzny w IPS*)
4. nadzorcze miary płynności;
5. limit wskaźnika LCR wynoszący 100% (*nie mniej niż wartość ostrzegawcza określona w Awaryjnym Planie Płynności*);
6. limit wskaźnika NSFR wynoszący 111% (*nie mniej niż wartość ostrzegawcza określona w Awaryjnym Planie Płynności*).

#### 4) Ryzyko stopy procentowej w portfelu bankowym

Bank mierzy ryzyko stopy procentowej dla dwóch istotnych rodzajów tego ryzyka:

- a) przeszacowania wynikającego z niedopasowania terminów przeszacowania pozycji wrażliwych na zmiany stóp procentowych,
  - b) bazowego spowodowanego niedoskonałą korelacją zmian stóp referencyjnych,
- w oparciu o:
- Lukę stopy procentowej,
  - ocenę wpływu zmian stóp procentowych na wynik finansowy Banku,
  - analizę wskaźników,
  - testy warunków skrajnych.

Bank ogranicza ryzyko stopy procentowej poprzez:

- a) stosowanie systemu limitów,
- b) dopasowywanie (w ramach możliwości) terminów przeszacowania aktywów i pasywów wrażliwych na zmianę stóp procentowych oraz stóp referencyjnych.

W obszarze ryzyka stopy procentowej Bank stosuje następujące limity:

- 1) maksymalnej dopuszczalnej zmiany wyniku odsetkowego z tytułu łącznego ryzyka przeszacowania jako 35 % annualizowanego wyniku odsetkowego pomniejszonego o

saldo odpisów na odsetki od należności zagrożonych w danym roku (Bank może ustalić limit w odniesieniu do funduszy własnych; Bank powinien pomniejszać również annualizowany wynik odsetkowy o rozliczone prowizje) do monitorowania stopnia realizacji limitu Bank bierze pod uwagę wartość bezwzględną z wyniku pomiaru zakładającego zmianę stóp procentowych o 100 p.b. w wariancie niekorzystnym;

- 2) maksymalnej dopuszczalnej zmiany wyniku odsetkowego z tytułu ryzyka bazowego jako 2 % annualizowanego wyniku odsetkowego pomniejszonego o saldo odpisów na odsetki od należności zagrożonych w danym roku; (Bank może ustalić limit w odniesieniu do funduszy własnych; Bank powinien pomniejszać również annualizowany wynik odsetkowy o rozliczone prowizje) do monitorowania stopnia realizacji limitu Bank bierze pod uwagę wartość bezwzględną z wyniku pomiaru zakładającego zmianę stóp procentowych o 100 p.b. w wariancie niekorzystnym;
- 3) maksymalnej dopuszczalnej zmiany wartości ekonomicznej Banku jako 2 % funduszy własnych Banku.

## 5) Ryzyko kapitałowe

Bank mierzy ryzyko kapitałowe poprzez:

- a) wyznaczanie wymogów kapitałowych, w ramach kapitału regulacyjnego,
- b) szacowanie kapitału wewnętrznego na istotne rodzaje ryzyka,
- c) ocenę współczynników kapitałowych,
- d) ocenę relacji kapitału wewnętrznego w stosunku do funduszy własnych,
- e) dokonywanie testów warunków skrajnych.

Bank ogranicza ryzyko kapitałowe poprzez:

- a) utrzymywanie odpowiedniego poziomu współczynników kapitałowych oraz relacji kapitału wewnętrznego w stosunku do funduszy własnych,
- b) posiadanie, aktualizowanie i testowanie awaryjnych planów kapitałowych.

W stosuje następujące limity alokacji kapitału:

- 1) na ryzyko kredytowe z podziałem na:
  - a) kapitał regulacyjny na ryzyko kredytowe – 33%,
  - b) dodatkowy wymóg kapitałowy 4%,
- 2) na ryzyko operacyjne z podziałem na:
  - a) kapitał regulacyjny na ryzyko operacyjne – 7%,
  - b) dodatkowy wymóg kapitałowy – 2%,
- 3) na ryzyko koncentracji – 2% funduszy własnych;
- 4) na ryzyko płynności – 2% funduszy własnych;
- 5) na ryzyko stopy procentowej w portfelu bankowym – 8% funduszy własnych;
- 6) na ryzyko kapitałowe – 2% funduszy własnych.

## 6) Ryzyko braku zgodności

Ryzyko braku zgodności zostało uznane przez Bank jako ryzyko trudnomierzalne, stąd Bank ocenia ryzyko braku zgodności tylko poprzez szacowanie jakościowe.

Szacowanie jakościowe odbywa się w dwóch wymiarach:

- 1) oceny skutków zdarzeń, które mogą wystąpić (w ramach ryzyka operacyjnego);

- 2) oceny skutków zdarzeń, których wystąpienie zostało zarejestrowane w oparciu o rejestr naruszeń compliance.

„Strategia zarządzania ryzykiem w Gospodarczym Banku Spółdzielczym w Mosinie” określa podstawowe zadania organów Banku w tym zakresie.

**Rada Nadzorcza** w systemie zarządzania ryzykiem sprawuje nadzór nad wprowadzeniem systemu zarządzania ryzykiem, w tym ryzykiem braku zgodności oraz ocenia jego adekwatność i skuteczność, w tym:

- 1) zatwierdza, określony przez Zarząd, akceptowalny ogólny poziom ryzyka oraz monitoruje jego przestrzeganie;
- 2) zatwierdza, przyjętą przez Zarząd, strategię zarządzania Bankiem oraz nadzoruje jej przestrzeganie;
- 3) zatwierdza, przyjętą przez Zarząd Banku, strategię zarządzania ryzykiem oraz monitoruje jej przestrzeganie;
- 4) sprawuje nadzór nad opracowaniem, przyjęciem i wdrożeniem procedur, na podstawie których funkcjonować ma w Banku system zarządzania ryzykiem; nadzoruje ich przestrzeganie;
- 5) wybiera członków Zarządu posiadających odpowiednie kwalifikacje do sprawowania wyznaczonych im funkcji;
- 6) monitoruje skuteczność czynności wykonywanych przez członków Zarządu w związku z realizacją ich zadań w zakresie systemu zarządzania Bankiem;
- 7) sprawuje nadzór nad wykonywaniem przez członków Zarządu obowiązków, w tym w szczególności w ramach przypisanych im obowiązków na pierwszym poziomie i drugim poziomie;
- 8) określa zasady raportowania do Rady Nadzorczej o rodzajach i wielkości ryzyka w działalności, po uprzednim przedstawieniu propozycji przez Zarząd, w sposób umożliwiający nadzorowanie systemu zarządzania ryzykiem w Banku;
- 9) zatwierdza zasady przeprowadzania testów warunków skrajnych w odniesieniu do poszczególnych rodzajów ryzyka;
- 10) corocznie ocenia adekwatność i skuteczność systemu zarządzania ryzykiem.

**Zarząd** w systemie zarządzania ryzykiem projektuje, wprowadza oraz zapewnia działanie, spójne ze strategią zarządzania Bankiem, systemem zarządzania ryzykiem, w tym:

- 1) określa bieżącą i przyszłą gotowość Banku do podejmowania ryzyka;
- 2) opracowuje i przyjmuje strategię zarządzania ryzykiem;
- 3) odpowiada za opracowanie, przyjęcie i wdrożenie procedur dotyczących zarządzania oraz zapewnia wdrożenie planów w zakresie systemu zarządzania ryzykiem opracowuje i akceptuje politykę oraz zapewnia wdrożenie procedur; monitoruje ich przestrzeganie;
- 4) odpowiada za oszacowanie kapitału wewnętrznego na poziomie zapewniającym pokrycie wszystkich istotnych rodzajów ryzyka;
- 5) zapewnia strukturę organizacyjną dostosowaną do wielkości i profilu ponoszonego ryzyka i umożliwiającą skuteczne wykonywanie zadań, w tym: wprowadza podział

realizowanych w Banku zadań, zapewniający niezależność zarządzania ryzykiem na pierwszym poziomie od zarządzania ryzykiem na drugim poziomie;

- 6) nadzoruje zarządzanie ryzykiem na pierwszym i drugim poziomie;
- 7) nadzoruje wielkość i profil ryzyka w Banku;
- 8) ustanawia odpowiednie zasady raportowania, w tym zasady raportowania Zarządu do Rady Nadzorczej; ustanawia zasady raportowania przez jednostki organizacyjne, komórki organizacyjne oraz stanowiska organizacyjne Banku o rodzajach i wielkości ryzyka w działalności, w sposób umożliwiający monitorowanie poziomu ryzyka w Banku;
- 9) wprowadza niezbędne korekty i udoskonalenia systemu zarządzania w przypadku zmiany wielkości i profilu ryzyka w działalności Banku oraz czynników otoczenia gospodarczego lub wykrycia nieprawidłowości w funkcjonowaniu systemu zarządzania;
- 10) odpowiada za opracowanie, wprowadzenie oraz aktualizację polityki wynagrodzeń;
- 11) zatwierdza przyjęte rodzaje limitów oraz ich wysokość.

Analizy (raporty) z zakresu oceny poziomu poszczególnych rodzajów ryzyka Banku otrzymują: w cyklach miesięcznych z zakresu:

- a) ryzyka kredytowego (w tym dotyczącego EKZH, DEK), koncentracji - Komitet ALCO, Zarząd,
- b) ryzyka płynności - Komitet ALCO, Zarząd,
- c) ryzyka stopy procentowej - Komitet ALCO, Zarząd,
- d) ryzyka operacyjnego - Komitet ALCO, Zarząd,
- e) ryzyka stopy procentowej - Komitet ALCO, Zarząd,
- f) ryzyka kapitałowego - Komitet ALCO, Zarząd,
- g) ocena adekwatności kapitału wewnętrznego - Komitet ALCO, Zarząd,

w cyklach kwartalnych w/w – Rada Nadzorcza, oraz sprawozdanie z zakresu ryzyka braku zgodności - Komitet ALCO, Zarząd, Rada Nadzorcza.

W strukturze organizacyjnej Banku funkcjonuje od 2005 roku Sekcja Analiz i Sprawozdawczości (zmiana nazwy na Zespół Ryzyk), która na dzień 31.12.2018 roku obejmowała swoim zakresem działania monitorowanie ryzyk wynikających z „Zasad szacowania kapitału wewnętrznego w Gospodarczym Banku Spółdzielczym w Mosinie”.

W stosunku do ryzyk objętych szczególnym nadzorem opracowane zostały metody ich pomiaru oraz opracowany system raportowania:

#### **Zasady polityki stosowania zabezpieczeń i ograniczania ryzyka oraz strategii i procesy monitorowania skuteczności zabezpieczeń i metod ograniczania ryzyka.**

Bank dokonuje podziału ekspozycji na poszczególne rodzaje zabezpieczeń według wartości: kapitał ekspozycji i wartość nominalna zobowiązania pozabilansowego udzielonego.

Kwotę przyjętych zabezpieczeń ogranicza się do wysokości, aktualnej na dzień analizy, wielkości zabezpieczanej ekspozycji kredytowej wyliczonej w oparciu o wartość, o której mowa w zdaniu poprzednim.

W przypadku zabezpieczeń rzeczowych, ich wartością jest kwota, jaką Bank mógłby uzyskać w dniu analizy dokonując upłynnienia zabezpieczenia lub kwota, jaka zostałaby zaksięgowana w bilansie Banku, w przypadku przejścia zabezpieczenia na poczet długu.

W przypadku zabezpieczeń nierzeczowych, ich wartość jest równa aktualnej na dzień analizy, wielkości zabezpieczanej ekspozycji kredytowej, jeżeli jest to jedyne zabezpieczenie, a ostatnia ocena jego skuteczności przeprowadzona w procesie monitoringu była pozytywna.

Szczegółowe zasady wyceny zabezpieczeń zostały określone w obowiązujących w Banku Zasadach zarządzania ryzykiem kredytowym.

Jeżeli ekspozycja kredytowa zabezpieczona jest kilkoma rodzajami zabezpieczeń, to Bank przyjmuje wartość jednego zabezpieczenia, które uznaje za najbardziej skuteczne. Jeżeli wartość tego zabezpieczenia nie pokrywa ekspozycji kredytowej, przyjmuje kolejne zabezpieczenia.

Źródłem danych, będących podstawą do zaliczenia ekspozycji do określonego rodzaju zabezpieczenia, jest system informatyczny, w którym przy każdej ekspozycji kredytowej, wpisywany jest (jako atrybut) rodzaj zabezpieczenia, jego wartość oraz kolejność zaspokajania roszczeń z przedmiotów zabezpieczeń.

#### **4. Adekwatności systemu zarządzania ryzykiem oraz ogólny profil ryzyka**

Zarząd Banku oświadcza, że funkcjonujący w Banku system zarządzania ryzykiem jest adekwatny do skali oraz złożoności prowadzonej przez Bank działalności.

Profil ryzyka Banku, w ujęciu ilościowym Bank określa poprzez wskazanie udziału kapitału wewnętrznego na poszczególne rodzaje ryzyka w funduszach własnych.

Na datę sporządzenia informacji profil ryzyka Banku przedstawiał się następująco:

| <i>Rodzaj ryzyka</i> | <i>Wartość % w stosunku do funduszy własnych</i> |
|----------------------|--------------------------------------------------|
| Ryzyko kredytowe     | 27,80 %                                          |
| Ryzyko operacyjne    | 5,40 %                                           |

#### **5. Liczba stanowisk dyrektorskich członków Zarządu i Rady Nadzorczej**

Poszczególni członkowie Zarządu lub Rady Nadzorczej Banku sprawują następującą ilość funkcji w zarządzie lub radzie nadzorczej innego podmiotu – nie wystąpiły.

Prezes Zarządu pełni funkcje Przewodniczącego Rady Zrzeszenia SGB.

#### **6. Polityka wyboru członków Zarządu i Rady Nadzorczej w Banku, strategia zróżnicowania wyboru, informacja o odpowiedności**

**Zarząd** składa się z trzech osób wybieranych na czas nieokreślony.

Zgodnie z obowiązującym Regulaminem Organizacyjnym w skład Zarządu wchodzi:

- 1) Prezes Zarządu,
- 2) Wiceprezes Zarządu ds. Rachunkowo – Finansowych,
- 3) Wiceprezes Zarządu ds. Handlowych.

Członków Zarządu powołuje i odwołuje Rada Nadzorcza w głosowaniu tajnym.

Powołanie Prezesa Zarządu następuje za zgodą Komisji Nadzoru Finansowego w trybie przewidzianym w ustawie Prawo bankowe. Z wnioskiem o wyrażenie zgody występuje Rada Nadzorcza.

Powołanie pozostałych członków Zarządu następuje na wniosek Prezesa Zarządu.

Zarząd, jako organ zarządzający spółdzielni uprawniony jest, zgodnie z postanowieniami Statutu do prowadzenia spraw spółdzielni i do reprezentowania jej na zewnątrz w zakresie wszelkich czynności (sądowych i pozasądowych), związanych z prowadzeniem przez spółdzielnię przedsiębiorstwa bankowego.

Do kompetencji Zarządu należy wszystko, co nie jest zastrzeżone dla innych organów spółdzielni.

Podstawowym celem pracy Zarządu jest efektywne zarządzanie przedsiębiorstwem bankowym, przez co rozumieć należy ustalanie celów i zadań Banku, i zapewnienie ich realizacji dzięki umiejętnemu kreowaniu zasobów oraz wykorzystywaniu narzędzi i instrumentów a także technik zarządzania w sposób sprawny, skuteczny i zgodny z racjonalnością działań gospodarczych.

Zarząd Banku ponosi odpowiedzialność za skuteczne zarządzanie ryzykiem, niezależnie od zadań przypisanych komórkom organizacyjnym Banku i innym jego organom.

Zarząd dokonuje podziału swoich kompetencji pomiędzy poszczególnych członków Zarządu. Poszczególnym Członkom Zarządu przypisana jest odpowiedzialność za zarządzanie ryzykami bankowymi oraz nadzór nad obszarami bankowymi:

**Prezes Zarządu** odpowiedzialny jest za Pion Organizacji i Nadzoru, informatyzację Banku oraz funkcjonowanie kontroli wewnętrznej.

**Wiceprezes Zarządu ds. Rachunkowo - Finansowych** odpowiedzialna jest za Pion Finansowy i skarbiec.

**Wiceprezes Zarządu ds. Handlowych** – zarządzający Pionem Handlowym– odpowiedzialny jest za kształtowanie i nadzór nad realizacją polityki handlowej Banku w szczególności rozwój i intensyfikację sprzedaży kredytów i wzrost bazy depozytowej, nadzór nad opracowywaniem i wdrażaniem produktów bankowych, dokonywanie oceny oddziałów i komórek organizacyjnych, prowadzenie negocjacji z klientami w zakresie rachunków depozytowych.

Ocena kwalifikacji ma na celu stwierdzenie, czy Członkowie Zarządu dają rękojmię należytego wykonywania swoich obowiązków, to jest, czy są w stanie podejmować prawidłowe decyzje i kierować Bankiem w sposób stabilny i ostrożny, oraz sprawować skuteczny zarząd, a także czy posiadają wiedzę, doświadczenie i umiejętności niezbędne do pełnienia funkcji w organie zarządzającym oraz czy ich reputacja osobista nie stwarza zagrożenia dla reputacji Banku.

Przy ocenie kwalifikacji bierze się pod uwagę, to że Członkowie Zarządu obowiązani są pełnić swoje funkcje w sposób uczciwy i rzetelny oraz kierować się niezależnością osądu, aby zapewnić skuteczną ocenę i weryfikację podejmowanych i wykonywanych decyzji związanych z bieżącym zarządzaniem Bankiem, jak również sposób i skuteczność współpracy Członków Zarządu.

Przy wyborze kandydatów na Członków Zarządu, uwzględnia się cechy i kompetencje istotne z punktu widzenia potrzeby zapewnienia prawidłowości realizacji zadań przez Zarząd.

**Rada Nadzorcza Banku** na dzień 31.12.2018 roku pracowała w składzie siedmioosobowym. Ocena indywidualna Członków Rady Nadzorczej:

- a) Przy dokonywaniu indywidualnej oceny kandydata na członka Rady, uwzględnia się cechy i kompetencje istotne z punktu widzenia zapewnienia prawidłowości i realizacji zadań przez Radę, jak również adekwatność jego wiedzy, umiejętności i doświadczenia, do pełnionych przez nich funkcji i powierzonych im obowiązków, oraz rękojmię należytego wykonywania tych obowiązków.
- b) Ocena indywidualna obejmuje ustalenie, czy osoba oceniana posiada kwalifikacje niezbędne do sprawowania funkcji nadzorczych (wiedza, umiejętności, doświadczenie), ustalenie czy zaistniałe fakty i okoliczności mają wpływ na reputację Banku.
- c) Ocena indywidualna dokonywana jest, jako ocena uprzednia - przy wyborze do Rady oraz jako ocena następcza - w trakcie kadencji Rady.

## **7. Informacja o Komitetach powołanych w Banku**

W Banku funkcjonują następujące komitety, pełniące rolę doradczą w zarządzaniu ryzykiem:

- Zarządzania Aktywami i Pasywami ALCO (powołany Uchwałą Zarządu nr 1/69/2006 z dnia 18.10.2006r.),
- Komitet Kredytowy.

Do zadań Komitetu ALCO należy w szczególności:

1. wydawanie opinii na temat polityki zarządzania ryzykami, polityki kredytowej, handlowej, kadrowej itp.,
2. analiza i opiniowanie struktury aktywów i pasywów, zapewniającej maksymalizację przychodów Banku przy jednoczesnym minimalizowaniu ryzyka,
3. analiza nowo wprowadzanych produktów w aspekcie ich wpływu na ponoszone przez Bank ryzyko oraz wynik finansowy Banku.
4. inicjowanie i koordynowanie działań w zakresie:
  - a) tworzenia, modyfikacji i doskonalenia systemu identyfikacji,
  - b) pomiaru, monitorowania, raportowania, limitowania i kontroli ryzyka.
5. Nadzorowanie działań zmierzających do utrzymywania podejmowanego przez Bank ryzyka na akceptowalnym poziomie.
6. rekomendowanie Zarządowi Banku opinii w zakresie ryzyka.
7. przekazywanie do Zarządu Banku wniosków wymagających rozstrzygnięcia przez Zarząd.

## **8. System przepływu informacji w zakresie ryzyka stosowany w Banku**

System przepływu informacji w zakresie ryzyka dotyczy głównie istotnych rodzajów ryzyka i odbywa się zgodnie z wewnętrzną procedurą Banku.

W ramach informacji zarządczej z obszaru każdego ryzyka sprawozdawane są:

- wyniki pomiaru ryzyka (wynikające z pomiarów opisanych w części II.3), w tym wyniki testów warunków skrajnych,
- informacja o realizacji przyjętych w Banku limitów,

- wnioski dla Zarządu i Rady Nadzorczej.

Raporty z zakresu ryzyka pozwalają Zarządowi i Radzie Nadzorczej na m.in.:

- 1) monitorowanie poziomu ryzyka, w tym przyjętych limitów;
- 2) kontrolę realizacji celów strategicznych w zakresie ryzyka;
- 3) ocenę skutków podejmowanych decyzji;
- 4) podejmowanie odpowiednich działań w celu ograniczania ryzyka.

Analizę i monitoring ryzyk bankowych uznanych za istotne przeprowadza Zespół Ryzyk. Opracowane raporty z analiz omawiane są na posiedzeniach Komitetu ALCO. Następnie przedstawiane są na posiedzeniach Zarządu. Raporty kwartalne podlegają tej samej procedurze omawiania i prezentacji na posiedzeniach Komitetu ALCO i Zarządu oraz na posiedzeniach Rady Nadzorczej Banku.

### III. Fundusze własne

#### 1. Budowa funduszy własnych

| <i>Lp*</i> | <i>Pozycja</i>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   | <i>Kwota</i>         |
|------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------|
| 1          | Instrumenty kapitałowe                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                      |
| 2          | Zyski zatrzymane                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                      |
| 3          | Skumulowane inne całkowite dochody                                                                                                                                                                                                                                                                                               | 26 177 122,69        |
| 3a         | Fundusze ogólne ryzyka bankowego                                                                                                                                                                                                                                                                                                 | 1 990 000,00         |
| 4          | Kwota kwalifikujących się pozycji o których mowa w art. 484 ust. 3 przeznaczone do wycofania z kapitału podstawowego Tier I                                                                                                                                                                                                      | 35 600,00            |
| 5a         | Niezależnie zweryfikowane zyski z bieżącego okresu po odliczeniu wszelkich możliwych do przewidzenia obciążeń i dywidend                                                                                                                                                                                                         |                      |
| 6          | <b>Kapitał podstawowy Tier I przed korektami regulacyjnymi</b>                                                                                                                                                                                                                                                                   | <b>28 150 055,63</b> |
| 7          | Dodatkowe korekty wartości (kwota ujemna)                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                      |
| 7a         | Dodatkowe odliczenie z tytułu rezerw                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                      |
| 8          | Wartości niematerialne i prawne (po odliczeniu powiązanej rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego) (kwota ujemna)                                                                                                                                                                                                       | -52 667,06           |
| 17         | Udziały kapitałowe w instrumentach w kapitale podstawowym Tier I podmiotów sektora finansowego, jeżeli podmioty te mają z instytucją krzyżowe powiązania kapitałowe mające na celu sztuczne zawyżanie funduszy własnych instytucji (kwota ujemna)                                                                                |                      |
| 18         | Posiadane przez instytucję bezpośrednie i pośrednie udziały kapitałowe w instrumentach w kapitale podstawowym Tier I podmiotów sektora finansowego, jeżeli instytucja nie dokonała znacznej inwestycji w te podmioty (kwota przekraczająca próg 10% oraz po odliczeniu kwalifikowanych pozycji krótkich) (kwota ujemna)          |                      |
| 19         | Posiadane przez instytucję bezpośrednie, pośrednie i syntetyczne udziały kapitałowe w instrumentach w kapitale podstawowym Tier I podmiotów sektora finansowego, jeżeli instytucja dokonała znacznej inwestycji w te podmioty (kwota przekraczająca próg 10% oraz po odliczeniu kwalifikowanych pozycji krótkich) (kwota ujemna) |                      |
| 21         | Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego wynikające z różnic przejściowych (kwota przekraczająca próg 10% po odliczeniu powiązanej rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego w przypadku spełnienia warunków określonych w art. 38 ust. 3 (kwota ujemna)                                                           |                      |
| 22         | Kwota przekraczająca próg 15% (kwota ujemna)                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                      |
| 23         | W tym: posiadane przez instytucję bezpośrednie i pośrednie instrumenty w kapitale podstawowym Tier I podmiotów sektora finansowego, jeżeli instytucja dokonała znacznej inwestycji w te podmioty                                                                                                                                 |                      |

|     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |                      |
|-----|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------|
| 25  | W tym: aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego wynikające z różnic przejściowych                                                                                                                                                                                                                                      |                      |
| 25a | Straty za bieżący rok obrotowy (kwota ujemna)                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                      |
| 25b | Możliwe do przewidzenia obciążenia podatkowe związane z pozycjami kapitału podstawowego Tier I (kwota ujemna)                                                                                                                                                                                                                 |                      |
| 26  | Korekty regulacyjne dotyczące niezrealizowanych zysków i strat zgodnie z art. 467 i 468                                                                                                                                                                                                                                       |                      |
|     | W tym: 20% filtr dla niezrealizowanego zysku 1                                                                                                                                                                                                                                                                                |                      |
|     | W tym: 20% filtr dla niezrealizowanego zysku 2                                                                                                                                                                                                                                                                                |                      |
| 27  | Kwalifikowalne odliczenia od pozycji w kapitale dodatkowym Tier I które przekraczają wartość kapitału dodatkowego Tier I instytucji (kwota ujemna)                                                                                                                                                                            |                      |
| 28  | <b>Całkowite korekty regulacyjne w kapitale podstawowym Tier I</b>                                                                                                                                                                                                                                                            | <b>-52 667,06</b>    |
| 29  | <b>Kapitał podstawowy Tier I</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                              | <b>28 150 055,63</b> |
| 33  | Kwota kwalifikujących się pozycji o których mowa w art. 484 ust. 4 i powiązane azio emisyjne przeznaczone do wycofania z kapitału dodatkowego Tier I                                                                                                                                                                          |                      |
| 36  | <b>Kapitał dodatkowy Tier I przed korektami regulacyjnymi</b>                                                                                                                                                                                                                                                                 |                      |
| 39  | Bezpośrednie i pośrednie udziały kapitałowe we własnych instrumentach dodatkowych w kapitale Tier I podmiotów sektora finansowego, jeżeli instytucja nie dokonała znacznej inwestycji w te podmioty (kwota przekraczająca próg 10% oraz po odliczeniu kwalifikowanych pozycji krótkich) (kwota ujemna)                        |                      |
| 40  | Posiadane przez instytucję bezpośrednie i pośrednie udziały kapitałowe we własnych instrumentach dodatkowych w kapitale Tier I podmiotów sektora finansowego, jeżeli instytucja dokonała znacznej inwestycji w te podmioty (kwota przekraczająca próg 10% oraz po odliczeniu kwalifikowanych pozycji krótkich) (kwota ujemna) |                      |
| 41a | Kwoty rezydualne odliczane od kapitału dodatkowego Tier I w odniesieniu do odliczeń od kapitału podstawowego Tier I w okresie przejściowym zgodnie z art. 472 rozporządzenia (UE) nr 575/2013                                                                                                                                 |                      |
| 41b | Kwoty rezydualne odliczane od kapitału dodatkowego Tier I w odniesieniu do odliczeń od kapitału podstawowego Tier II w okresie przejściowym zgodnie z art. 475 rozporządzenia (UE) nr 575/2013                                                                                                                                |                      |
| 42  | Kwalifikowalne odliczenia od pozycji w kapitale Tier II które przekraczają wartość kapitału Tier II instytucji (wartość ujemna)                                                                                                                                                                                               |                      |
| 43  | <b>Całkowite korekty regulacyjne w kapitale dodatkowym Tier I</b>                                                                                                                                                                                                                                                             |                      |
| 44  | <b>Kapitał dodatkowy Tier I</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                               |                      |
| 45  | <b>Kapitał Tier I I</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                       | <b>28 150 055,63</b> |
| 46  | Instrumenty kapitałowe i powiązane azio emisyjne                                                                                                                                                                                                                                                                              |                      |
| 47  | Kwota kwalifikujących się pozycji o których mowa w art. 484 ust. 5 i powiązane azio emisyjne przeznaczone do wycofania z kapitału Tier II                                                                                                                                                                                     |                      |
| 50  | Korekty z tytułu ryzyka kredytowego                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                      |
| 51  | <b>Kapitał Tier II przed korektami regulacyjnymi</b>                                                                                                                                                                                                                                                                          |                      |
| 54  | Bezpośrednie i pośrednie udziały kapitałowe w instrumentach w kapitale Tier II i pożyczki podporządkowane podmiotów sektora finansowego, jeżeli instytucja nie dokonała znacznej inwestycji w te podmioty (kwota przekraczająca próg 10% oraz po odliczeniu kwalifikowanych pozycji krótkich) (kwota ujemna)                  |                      |
| 55  | Posiadane przez instytucję bezpośrednie i pośrednie udziały kapitałowe w instrumentach w kapitale Tier II i pożyczki podporządkowane podmiotów sektora finansowego, jeżeli instytucja dokonała znacznej inwestycji w te podmioty (po odliczeniu kwalifikowanych pozycji krótkich) (kwota ujemna)                              |                      |
| 56a | Kwoty rezydualne odliczane od kapitału Tier II w odniesieniu do odliczeń od kapitału podstawowego Tier I w okresie przejściowym zgodnie z art. 472 rozporządzenia (UE) nr 575/2013                                                                                                                                            |                      |

|            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                      |
|------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------|
| <b>56b</b> | Kwoty rezydualne odliczane od kapitału Tier II w odniesieniu do odliczeń od kapitału dodatkowego Tier I w okresie przejściowym zgodnie z art. 475 rozporządzenia (UE) nr 575/2013                                                                                                                                                                                                                                                                   |                      |
| <b>57</b>  | <b>Całkowite korekty regulacyjne w kapitale Tier II</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                      |
| <b>58</b>  | <b>Kapitał Tier II</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                      |
| <b>59</b>  | <b>Łączny kapitał</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               | <b>28 150 055,63</b> |
| <b>60</b>  | <b>Aktywa ważone ryzykiem razem</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 | <b>97 838 933,24</b> |
| <b>61</b>  | <b>Kapitał podstawowy Tier I (wyrażony jako odsetek kwoty ekspozycji na ryzyko)</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 | <b>24,09 %</b>       |
| <b>62</b>  | <b>Kapitał Tier I (wyrażony jako odsetek kwoty ekspozycji na ryzyko)</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            | <b>24,09 %</b>       |
| <b>63</b>  | <b>Łączny kapitał (wyrażony jako odsetek kwoty ekspozycji na ryzyko)</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            | <b>24,09 %</b>       |
| <b>64</b>  | Wymóg bufora dla poszczególnych instytucji (wymóg dotyczący kapitału podstawowego Tier I zgodnie z art. 92 ust. 1 lit. a) powiększony o wymogi utrzymywania bufora zabezpieczającego i antycyklicznego, jak również bufor ryzyka systemowego oraz bufor instytucji o znaczeniu systemowym (bufor globalnych instytucji o znaczeniu systemowym lub bufor innych instytucji o znaczeniu systemowym) wyrażony jako odsetek kwoty ekspozycji na ryzyko) | 9,375%               |
| <b>65</b>  | W tym: wymóg utrzymywania bufora zabezpieczającego                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  | 1,875%               |
| <b>66</b>  | W tym: wymóg utrzymywania bufora antycyklicznego                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    | 0%                   |
| <b>67</b>  | W tym: wymóg utrzymywania bufora ryzyka systemowego                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 | 3,00%                |
| <b>67a</b> | W tym: bufor globalnych instytucji o znaczeniu systemowym lub bufor innych instytucji o znaczeniu systemowym                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        | 0%                   |
| <b>68</b>  | Kapitał podstawowy Tier I dostępny w celu pokrycia buforów (wyrażony jako odsetek kwoty ekspozycji na ryzyko)                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |                      |
| <b>72</b>  | Bezpośrednie i pośrednie udziały kapitałowe podmiotów sektora finansowego, jeżeli instytucja nie dokonała znacznej inwestycji w te podmioty (kwota poniżej progu 10% oraz po odliczeniu kwalifikowanych pozycji krótkich)                                                                                                                                                                                                                           |                      |
| <b>73</b>  | Posiadane przez instytucję bezpośrednie i pośrednie udziały kapitałowe w instrumentach w kapitale podstawowym Tier I podmiotów sektora finansowego jeżeli instytucja dokonała znacznej inwestycji w te podmioty (kwota poniżej progu 10% oraz po odliczeniu kwalifikowanych pozycji krótkich)                                                                                                                                                       |                      |
| <b>75</b>  | Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego wynikające z różnic przejściowych (kwota poniżej progu 10% po odliczeniu powiązanej rezerwy z tytułu odroczonego podatku dochodowego w przypadku spełnienia warunków określonych w art. 38 ust. 3)                                                                                                                                                                                                  |                      |
| <b>80</b>  | Bieżący pułap w odniesieniu do instrumentów w kapitale podstawowym Tier I będących przedmiotem ustaleń dotyczących wycofania                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                      |
| <b>81</b>  | Kwota wyłączona z kapitału podstawowego Tier I ze względu na pułap (nadwyżka ponad pułap po upływie terminów wykupu i zapadalności)                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                      |
| <b>82</b>  | Bieżący pułap w odniesieniu do instrumentów dodatkowych w kapitale Tier I będących przedmiotem ustaleń dotyczących wycofania                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                      |
| <b>83</b>  | Kwota wyłączona z kapitału dodatkowego Tier I ze względu na pułap (nadwyżka ponad pułap po upływie terminów wykupu i zapadalności)                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |                      |
| <b>84</b>  | Bieżący pułap w odniesieniu do instrumentów w kapitale Tier II będących przedmiotem ustaleń dotyczących wycofania                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                      |
| <b>85</b>  | Kwota wyłączona z kapitału Tier II ze względu na pułap (nadwyżka ponad pułap po upływie terminów wykupu i zapadalności)                                                                                                                                                                                                                                                                                                                             |                      |

*\*) numeracja zgodna z Rozporządzeniem wykonawczym Komisji (UE) nr 1423/2013 z dnia 20 grudnia 2013 r. ustanawiającym wykonawcze standardy techniczne w zakresie wymogów dotyczących ujawniania informacji na temat funduszy własnych instytucji*

## 2. Ogólny opis cech instrumentów w kapitale podstawowym Tier I

Rachunek funduszy własnych został przeprowadzony zgodnie z art.127 Ustawy Prawo bankowe oraz Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia

26.06.2013r. (CRR) i Dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady 2013/36/UE z dnia 26.06.2013r. (CRD IV).

Wysokość funduszy własnych na dzień 31.12.2018r. wynosiła **27 150 055,63 zł**, tj.:  
6 313 966,43 euro przeliczonej według kursu średniego ogłaszanego przez Narodowy Bank Polski obowiązującego w dniu 31.12.2018 rok (1 EUR = 4,3000 PLN).

Na fundusze własne składają się:

|                                  |               |
|----------------------------------|---------------|
| 1. fundusz udziałowy             | 35 600,00     |
| 2. fundusz zasobowy              | 25 981 477,57 |
| 3. fundusz rezerwowy             | 312 000,00    |
| 4. fundusz ogólnego ryzyka       | 1 990 000,00  |
| 5. fundusz z aktualizacji wyceny | 195 645,12    |

### **3. Informacja w zakresie instrumentów kapitałowych zaliczanych do kapitału dodatkowego Tier I i kapitału Tier II**

Nie wystąpiły.

## **IV. Wymogi kapitałowe**

### **1. Metoda szacowania kapitału wewnętrznego oraz przyjęty przez Bank poziom adekwatności kapitałowej**

Bank dokonuje agregacji wymogów kapitałowych na poszczególne rodzaje ryzyka uznane za istotne w oparciu o metodę minimalnego wymogu kapitałowego.

Poziomem wyjściowym dla ustalenia kapitału wewnętrznego jest wyliczony regulacyjny wymóg kapitałowy.

Bank wyznacza regulacyjny wymóg kapitałowy dla ryzyka:

- a) kredytowego, w oparciu o metodę standardową,
- b) operacyjnego, w oparciu o metodę wskaźnika bazowego,

Następnie Bank ocenia, czy regulacyjny wymóg kapitałowy w pełni pokrywa ryzyko kredytowe, operacyjne jeżeli jest to konieczne, to, zgodnie z obowiązującymi w Banku zasadami szacowania kapitału wewnętrznego, oblicza dodatkowy wymóg kapitałowy na te ryzyka.

Kapitał wewnętrzny stanowi sumę regulacyjnego wymogu kapitałowego, dodatkowych wymogów kapitałowych, oraz wymogów kapitałowych na pozostałe istotne rodzaje ryzyka obliczonych zgodnie z obowiązującymi w Banku zasadami szacowania kapitału wewnętrznego.

Celem strategicznym Banku w zakresie poziomu adekwatności kapitałowej jest:

1. posiadanie minimalnej wielkości łącznego współczynnika kapitałowego na poziomie 20%;
2. posiadanie minimalnej wielkości współczynnika kapitału Tier I na poziomie 20%;
3. posiadanie minimalnej wielkości współczynnika kapitału podstawowego Tier I na poziomie 20%;

4. obciążenie kapitałem wewnętrznym funduszy własnych na maksymalnym poziomie 60%; tym samym posiadanie wewnętrznego współczynnika kapitałowego na minimalnym poziomie 14%;

Na datę 31.12.2018r. bank oszacował wewnętrzny wymóg kapitałowy z tytułu ryzyka stopy procentowej w księdze bankowej w kwocie 1 198 526,09, w związku z tym łączny wymóg kapitałowy wynosi 10 546 921,65 a wewnętrzny współczynnik kapitałowy to 21,35 %.

## 2. Regulacyjny wymóg kapitałowy na ryzyko kredytowe w podziale na kategorie ekspozycji

| <i>Kategoria</i>                                                                                      | <i>Wartość aktywów ważonych ryzykiem w zł</i> | <i>Wymóg kapitałowy w zł</i> |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------|------------------------------|
| ekspozycje wobec rządów centralnych lub banków centralnych                                            | 0,00                                          | 0,00                         |
| ekspozycje wobec samorządów regionalnych lub władz lokalnych                                          | 140 662,57                                    | 11 253,01                    |
| ekspozycje wobec podmiotów sektora publicznego                                                        | 710 375,44                                    | 56 830,04                    |
| ekspozycje wobec instytucji                                                                           | 0,00                                          | 0,00                         |
| ekspozycje wobec przedsiębiorstw                                                                      | 43 587 062,77                                 | 3 486 965,02                 |
| ekspozycje detaliczne                                                                                 | 40 983 238,88                                 | 3 278 667,11                 |
| ekspozycje zabezpieczone hipotekami na nieruchomościach                                               | 0,00                                          | 0,00                         |
| ekspozycje, których dotyczy niewykonanie zobowiązania                                                 | 458 166,35                                    | 36 653,31                    |
| ekspozycje w postaci jednostek uczestnictwa lub udziałów w przedsiębiorstwach zbiorowego inwestowania | 0,00                                          | 0,00                         |
| ekspozycje kapitałowe                                                                                 | 3 693 240,06                                  | 295 459,20                   |
| pozycje związane ze szczególnie wysokim ryzykiem                                                      | 0,00                                          | 0,00                         |
| inne pozycje                                                                                          | 8 266 087,17                                  | 661 286,97                   |
| <b>Razem regulacyjny wymóg kapitałowy na ryzyko kredytowe</b>                                         |                                               | <b>7 827 114,66</b>          |

## 3. Łączne wymogi kapitałowe z tytułu ryzyka kredytowego i operacyjnego

| <i>Ryzyko</i> | <i>Regulacyjny wymóg kapitałowy w zł</i> |
|---------------|------------------------------------------|
| • kredytowe   | 7 827 114,66                             |
| • operacyjne  | 1 521 280,90                             |
| <b>RAZEM</b>  | <b>9 348 395,56</b>                      |

## V. Ryzyko kredytowe

### 1. Definicja dla należności przeterminowanych i zagrożonych, podejścia w zakresie korekt wartości i rezerw celowych/odpisów dotyczących odsetek, w tym również rezerwy na ryzyko

Dla wyliczania wymogu kapitałowego z tytułu ryzyka kredytowego, ekspozycję uznaje się za przeterminowaną, jeżeli przeterminowanie przekracza 90 dni, a przeterminowana kwota przekracza w przypadku ekspozycji detalicznych 500,00 złotych, a w przypadku pozostałych klas ekspozycji przeterminowana kwota przekracza 3.000,00 złotych.

Należnościami zagrożonymi są ekspozycje kredytowe zaliczone do kategorii poniżej standardu, wątpliwej i straconej zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Finansów w sprawie zasad tworzenia rezerw na ryzyko związane z działalnością banków

Bank tworzy rezerwy celowe na ekspozycje zagrożone oraz odpisy na odsetki od tych ekspozycji w wysokości:

- 20% w zakresie ekspozycji w kategorii poniżej standardu,
- 50% w zakresie ekspozycji w kategorii wątpliwej,
- 100% w zakresie ekspozycji w kategorii straconej,

po uwzględnieniu pomniejszeń podstawy naliczania rezerw i odpisów.

Bank tworzy rezerwę na ryzyko ogólne zgodnie z Regulaminem tworzenia i wykorzystywania rezerw na ryzyko ogólne w Gospodarczym Banku Spółdzielczym w Mosinie.

Bank tworzy rezerwy na ryzyko związane z działalnością banku oraz dokonuje wyceny i aktualizacji aktywów i zobowiązań pozabilansowych zgodnie z zasadami określonymi w Zasadach klasyfikacji ekspozycji kredytowych i tworzenia rezerw na ryzyko związane z działalnością Gospodarczego Banku Spółdzielczego w Mosinie.

## **2. Klasy ekspozycji kredytowych, w tym klasy istotne**

Bank dokonuje podziału ekspozycji kredytowych na następujące klasy/kategorie:

| <i>Klasa ekspozycji</i>                           | <i>Wartość w zł</i> |
|---------------------------------------------------|---------------------|
| wobec rządów i banków centralnych                 | 0,00                |
| wobec samorządów regionalnych lub władz lokalnych | 703 312,85          |
| wobec podmiotów sektora publicznego               | 1 428 778,38        |
| wobec instytucji                                  | 188 844 028,97      |
| ekspozycje wobec przedsiębiorstw                  | 56 917 634,14       |
| ekspozycje detaliczne                             | 54 644 451,86       |
| których dotyczy niewykonanie zobowiązania         | 410 666,35          |
| kapitałowe                                        | 3 693 240,06        |
| inne                                              | 12 463 489,91       |

## **3. Struktura geograficzna ekspozycji kredytowych**

Bank nie dokonuje podziału ekspozycji kredytowych na regiony geograficzne.

## **4. Struktura branżowa ekspozycji kredytowych**

Bank dokonuje podziału portfela kredytowego na następujące branże (według Polskiej Klasyfikacji Działalności, z wyłączeniem ekspozycji kredytowej wobec konsumentów):

| <i>Branża</i>                                                                                                           | <i>Wartość zł</i> |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------|
| rolnictwo, łowiectwo, leśnictwo i rybactwo                                                                              | 42 798 490,61     |
| górnictwo i wydobywanie                                                                                                 | 602 119,00        |
| przetwórstwo przemysłowe                                                                                                | 4 601 856,55      |
| wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych | 23 100,00         |
| dostawa wody, gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją                               | 18 326,00         |
| budownictwo                                                                                                             | 5 490 118,99      |
| handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych włączając motocykle                                         | 7 297 834,25      |
| transport i gospodarka magazynowa                                                                                       | 2 293 830,5       |
| działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi                                                      | 100 213,00        |
| informacja i komunikacja                                                                                                | 27 600,00         |
| działalność finansowa i ubezpieczeniowa                                                                                 | 42 401,73         |
| działalność związana z obsługą rynku nieruchomości                                                                      | 123 607,96        |
| działalność profesjonalna, naukowa i techniczna                                                                         | 118 851,00        |
| działalność w zakresie usług administrowania działalność wspierająca                                                    | 228 799,00        |
| administracja publiczna i ochrona narodowa, obowiązkowe zabezpieczenia społeczne                                        | 706 000,00        |
| edukacja                                                                                                                | 80 000,00         |
| opieka zdrowotna i pomoc społeczna                                                                                      | 20 000,00         |
| pozostała działalność usługowa                                                                                          | 1 199 000,00      |

## 5. Struktura ekspozycji kredytowych według terminów zapadalności

Podział portfela kredytowego według terminów zapadalności przedstawia się następująco:

| <i>Termin zapadalności</i> | <i>Wartość zł</i> |
|----------------------------|-------------------|
| do 1 tygodnia              | 2 512 033,21      |
| 1 tygodnia – 1 miesiąca    | 2 488 171,43      |
| 1 – 3 miesięcy             | 8 315 690,34      |
| 3 – 6 miesięcy             | 5 905 298,42      |
| 6 – 12 miesięcy            | 9 251 783,63      |
| 1 rok – 2 lat              | 13 310 720,64     |
| 2 lata – 5 lat             | 23 346 006,02     |
| 5 lat – 10 lat             | 21 912 148,51     |
| 10 lat – 20 lat            | 17 900 495,27     |
| powyżej 20 lat             | 4 310 919,16      |

## 6. Struktura ekspozycji zagrożonych według kategorii dla istotnych regionów geograficznych i branż

Bank nie dokonuje podziału ekspozycji kredytowych na regiony geograficzne.

## 7. Zmiana stanu korekt i rezerw/odpisów z tytułu ekspozycji zagrożonych wraz z saldem końcowym

| <i>Kategoria</i>         | <i>Saldo końcowe</i>  |                          |                                 |
|--------------------------|-----------------------|--------------------------|---------------------------------|
|                          | <i>Rezerwy celowe</i> | <i>Odpisy na odsetki</i> | <i>Odpis na inne należności</i> |
| <i>Poniżej standardu</i> | 0,00                  | 0,00                     | 0,00                            |
| <i>Wątpliwe</i>          | 124 788,51            | 765,99                   | 0,00                            |
| <i>Stracone</i>          | 2 208 202,16          | 1 094 775,74             | 20 434,01                       |

## VI. Techniki ograniczania ryzyka kredytowego

Bank nie stosuje techniki redukcji ryzyka kredytowego.

## VII. Korzystanie z ocen zewnętrznych instytucji oceny wiarygodności kredytowej ECAI

Bank wykorzystuje oceny zewnętrznych instytucji oceny wiarygodności kredytowej ECAI na potrzeby wyznaczania aktywów ważonych ryzykiem, dla następujących ekspozycji wobec:

- 1) instytucji - jeżeli rezydualny termin ekspozycji jest dłuższy niż 3 miesiące,
- 2) samorządów regionalnych lub władz lokalnych - jeżeli ekspozycja nie jest denominowana lub finansowana w walucie krajowej;
- 3) podmiotów sektora publicznego - jeżeli pierwotny termin zapadalności ekspozycji jest dłuższy niż 3 miesiące,

którym to kategoriom przypisywana jest waga ryzyka odpowiadająca stopniu jakości kredytowej rządu polskiego.

Bank korzysta z ocen jakości kredytowej nadanych przez ECAI:

- 1) Fitch Ratings;
- 2) Moody's Investors Service;
- 3) Standard and Poor's Ratings Services.

Jeżeli nadane oceny odpowiadają różnym wagom ryzyka wówczas Bank uwzględnia tę ocenę, której odpowiada wyższa waga ryzyka.

Jeżeli dostępne są więcej niż dwie oceny kredytowe sporządzone przez wyznaczone ECAI dla danej pozycji z ratingiem, wówczas uwzględnia się te dwie spośród nich, z którymi wiążą się najniższe wagi ryzyka, z zastrzeżeniem że: jeżeli dwie najniższe wagi ryzyka różnią się od siebie, przypisuje się wyższą z nich; Jeżeli dwie najniższe wagi ryzyka są identyczne przypisuje się daną wartość.

Bank uzależnia przyznanie wagi ryzyka od stopnia jakości kredytowej, który przypisano rządowi polskiemu wg następującej tabeli:

|                                            |     |     |      |      |      |      |
|--------------------------------------------|-----|-----|------|------|------|------|
| Stopień jakości kredytowej rządu polskiego | 1   | 2   | 3    | 4    | 5    | 6    |
| Waga ryzyka ekspozycji                     | 20% | 50% | 100% | 100% | 100% | 150% |

Bank uzależnia stopień jakości kredytowej od oceny wiarygodności kredytowej w następujący sposób:

| <i>Stopień jakości kredytowej</i> | <i>Ocena wiarygodności kredytowej</i> |                                  |                                             |
|-----------------------------------|---------------------------------------|----------------------------------|---------------------------------------------|
|                                   | <i>Fitch Ratings</i>                  | <i>Moody's Investors Service</i> | <i>Standard and Poor's Ratings Services</i> |
| 1                                 | AAA do AA                             | Aaa do Aa                        | AAA do AA                                   |
| 2                                 | A                                     | A                                | A                                           |

|   |               |               |               |
|---|---------------|---------------|---------------|
| 3 | BBB           | Baa           | BBB           |
| 4 | BB            | Ba            | BB            |
| 5 | B             | B             | B             |
| 6 | CCC i poniżej | Caa i poniżej | CCC i poniżej |

## VIII. Ryzyko rynkowe

Nie dotyczy – Bank nie prowadzi działalności walutowej.

## IX. Ryzyko operacyjne

Bank wyznacza wymóg kapitałowy na ryzyko operacyjne metodą wskaźnika podstawowego.

Kwota wymogu kapitałowego w zakresie ryzyka operacyjnego według stanu na datę sporządzania informacji wynosi 1 521 280,90 zł.

Wartość strat brutto wynikających z ryzyka operacyjnego w 2018 roku w podziale na kategorie zdarzeń przedstawia się następująco:

- 7.1 Wprowadzenie do systemu, wykonywanie, rozliczanie i obsługa transakcji 296,81 zł,
- 7.3 Dokumentacja dotycząca klientów 200,00 zł.

## X. Ekspozycje kapitałowe

Ekspozycje kapitałowe wedle zamiaru ich nabycia oraz opis stosowanych metod wycen i zasad rachunkowości dla tych ekspozycji:

| <i>Rodzaj ekspozycji</i> | <i>Kwota zakupiona ze względu na:</i><br>• <i>zyski kapitałowe</i><br>• <i>zamiar strategiczny</i> | <i>Zasady wyceny</i> |
|--------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------|
| akcje SGB-Banku S.A.     | zamiar strategiczny                                                                                | Cena nabycia         |
|                          |                                                                                                    |                      |
|                          |                                                                                                    |                      |
|                          |                                                                                                    |                      |

Wartość bilansowa i godziwa posiadanych papierów wartościowych:

| <i>Rodzaj ekspozycji</i> | <i>Wartość bilansowa</i> | <i>Wartość godziwa</i> |
|--------------------------|--------------------------|------------------------|
| akcje SGB-Banku S.A.     | 2 279 700,00             | 2 279 700,00           |
|                          |                          |                        |
|                          |                          |                        |
|                          |                          |                        |

Kwota zrealizowanych zysków i strat dotycząca ekspozycji kapitałowych wynosi: 0,00.

Kwota niezrealizowanych zysków i strat dotycząca ekspozycji kapitałowych wynosi: 0,00.

## XI. Ryzyko stopy procentowej w portfelu niehandlowym

Ryzyko stopy procentowej w Banku wynika głównie z niedopasowania terminów przeszacowania aktywów i pasywów wrażliwych na zmiany stóp procentowych oraz niedopasowania tych pozycji ze względu na stopy referencyjne.

W Banku występuje nadwyżka aktywów nad pasywami wrażliwymi na zmiany stóp procentowych, która wynosi 6,27 % sumy bilansowej.

Spadek stóp procentowych o 200 punktów bazowych obniża wynik odsetkowy Banku o 2 324 528,32.

Wzrost stóp procentowych o 200 punktów bazowych zmienia bilansową wartość kapitału o 72 150,75 zł.

## **XII. Polityka zmiennych składników wynagrodzeń**

Bank prowadzi przejrzystą politykę wynagradzania osób, których działalność zawodowa ma istotny wpływ na profil ryzyka Banku.

Wynagrodzenie osób zajmujących stanowiska kierownicze obejmuje:

- 1) **składniki stałe** – wynagrodzenie zasadnicze zależne od doświadczenia zawodowego i zakresu odpowiedzialności związanej z pełnioną funkcją, określone w umowie o pracę, jednorazowe odprawy i rekompensaty z tytułu zakończenia stosunku pracy lub inne świadczenia wynikające z przepisów Kodeksu pracy i Regulaminu wynagradzania Członków Zarządu w Gospodarczym Banku Spółdzielczym w Mosinie, przysługujące na równych warunkach wszystkim pracownikom;
- 2) **składniki zmienne** – premię roczną ustalaną na podstawie „Regulaminu przyznawania i wypłaty premii rocznej dla Członków Zarządu Gospodarczego Banku Spółdzielczego w Mosinie” stanowiącego Załącznik nr 2 do „Regulaminu wynagradzania Członków Zarządu w Gospodarczym Banku Spółdzielczym w Mosinie”.

Wynagrodzenia przyznawane w Banku mają charakter wyłącznie pieniężny.

Stale składniki wynagrodzenia stanowią na tyle dużą część wynagrodzenia, aby możliwe było prowadzenie elastycznej polityki zmiennych składników wynagrodzenia, w tym obniżanie lub nieprzyznawanie zmiennych składników wynagrodzenia, przy czym stosunek zmiennych składników wynagrodzenia do stałych składników wynagrodzenia nie może przekraczać 20% w odniesieniu do każdej z osób zajmującej stanowisko kierownicze.

Łączna wysokość premii rocznej przyznanej osobom zajmującym stanowiska istotne nie może ograniczać zdolności Banku do zwiększania jego funduszy własnych i nie może być wyższa, niż 5% rocznego, zweryfikowanego przez biegłego rewidenta wyniku finansowego netto Banku za dany rok podlegający ocenie.

Zgodnie z określoną w § 29 ust. 2 Rozporządzenia delegowane Komisji (UE) nr 604/2014 zasadą proporcjonalności i przeprowadzoną przez Bank oceną kryteriów jakościowych i odpowiednich kryteriów ilościowych określonych w Rozporządzeniu delegowanym Komisji (UE) nr 604/2014 przez osoby zajmujące stanowiska istotne w Banku, rozumie się wyłącznie Członków Zarządu, związanych z Bankiem umową o pracę.

Podstawą oceny efektów pracy są kryteria dotyczące oceny wyników całego Banku, a także ocena indywidualnych wyników danego Członka Zarządu.

Oceny efektów pracy Członków Zarządu Banku dokonuje Rada Nadzorcza.

Ocena ta dokonywana jest po zakończeniu roku obrotowego, nie później niż do końca kwietnia roku następującego po okresie oceny, i obejmuje 3 lata, tzn. miniony rok obrotowy oraz dwa poprzednie lata, tak aby wysokość wynagrodzenia zależna od wyników uwzględniała cykl koniunkturalny i ryzyko związane z prowadzoną przez Bank działalnością oraz zweryfikowany przez biegłego rewidenta wynik finansowy netto na dzień 31 grudnia roku poprzedzającego ocenę.

Ocena wyników całego Banku powinna obejmować koszt ryzyka Banku, koszt kapitału i ryzyka płynności w perspektywie długoterminowej.

Ocena efektów pracy Członków Zarządu obejmuje m.in. wskaźniki Banku osiągnięte w latach podlegających ocenie w podziale na poszczególne lata w odniesieniu do realizacji planu finansowego w danym okresie, w zakresie:

- 1) zysku netto;
- 2) zwrotu z aktywów (ROA);
- 3) wskaźnika należności zagrożonych;
- 4) łącznego współczynnika kapitałowego;
- 5) wskaźnika płynności LCR.

Oceniając indywidualne wyniki pracy Członka Zarządu Rada Nadzorcza bierze pod uwagę:

- 1) efekty realizacji zadań wynikających z zakresu obowiązków i odpowiedzialności w ramach podziału zadań w Zarządzie;
- 2) pozytywną ocenę kwalifikacji;
- 3) uzyskanie absolutorium z wykonania obowiązków za dany rok obrotowy;
- 4) wyniki kontroli przeprowadzonych w Banku przez podmioty zewnętrzne, w tym audyt wewnętrzny sprawowany przez Spółdzielczy System Ochrony SGB lub kontrole Komisji Nadzoru Finansowego, w obszarach nadzorowanych przez danego Członka Zarządu.

W 2018 r. utworzono rezerwy na wypłatę premii w 2019 r. (za rok obrotowy 2018) w kwocie 85 000,00.

Wynagrodzenie Zarządu w roku 2018 r. (za rok obrotowy 2017) 46 500,00 zł.

### **XIII. Ryzyko płynności**

Zadania związane z zarządzaniem ryzykiem płynności w Gospodarczym Banku Spółdzielczym w Mosinie wykonują:

**Zespół Ryzyk** – będący komórką monitorowania ryzyka, która podlega Prezesowi Zarządu, wykonujący zadania związane z:

- 1) okresowym weryfikowaniem i aktualizowaniem Zasad zarządzania ryzykiem płynności oraz przygotowywaniem propozycji zmian w/w procedury dla Zarządu, w tym weryfikowaniem i aktualizowaniem metod pomiaru ryzyka płynności oraz poziomu limitów;
- 2) zapewnieniem zgodności w/w procedury ze strategią działania Banku i strategią zarządzania ryzykiem;
- 3) proponowaniem wysokości przyjętych limitów;
- 4) dokonywaniem pomiaru i monitorowaniem poziomu ryzyka, w tym płynności średnio i długoterminowej, przeprowadzaniem testów warunków skrajnych, pogłębioną analizą płynności długoterminowej;
- 5) analizą wskaźników służących ocenie poziomu ryzyka płynności;
- 6) monitorowaniem stopnia wykorzystania limitów;
- 7) wyznaczaniem nadzorczych miar płynności oraz wskaźników LCR i NSFR
- 8) oceną nowych produktów bankowych w zakresie potencjalnego wpływu na ryzyko płynności;
- 9) opracowywaniem scenariuszy sytuacji kryzysowych;
- 10) sporządzaniem raportów dla Zarządu i Rady Nadzorczej.

**Kierownik Zespołu Rachunkowo - Finansowego lub osoba go zastępująca** – będący komórką zarządzającą „wolnymi środkami”, która podlega Wiceprezesowi ds. Rachunkowo - Finansowych wykonujący zadania związane z:

- 1) okresowym weryfikowaniem i aktualizowaniem w/w procedury oraz przygotowywaniem propozycji zmian procedury dla Zarządu, w zakresie zarządzania płynnością dzienną, bieżącą i krótkoterminową;
- 2) optymalnym zarządzaniem środkami Banku oraz wywiązywaniem się Banku z zawartych umów, w tym zagospodarowywaniem nadwyżek środków.

**Pozostałe komórki lub osoby odpowiedzialne za:**

- 1) kontrolę i utrzymywanie limitów kasowych;
- 2) sporządzanie wykazu kredytów do ewentualnej odsprzedaży na potrzeby Planu awaryjnego;
- 3) przekazywanie do komórki zarządzającej informacji niezbędnych do sporządzania prognozy przepływów pieniężnych.

**Komitet Zarządzania Aktywami i Pasywami ALCO** , który:

- 1) opiniuje Zasady zarządzania ryzykiem płynności w Gospodarczym Banku Spółdzielczym w Mosinie;
- 2) opiniuje poziom limitów;
- 3) identyfikuje potrzeby zmian w polityce płynnościowej Banku;
- 4) wydaje rekomendacje dla Komórki Zarządzającej mające na celu właściwe kształtowanie poziomu ryzyka płynności Banku;
- 5) ocenia poziom ryzyka płynności Banku i wydaje rekomendacje Zarządowi.

Głównym źródłem finansowania działalności Banku są depozyty podmiotów niefinansowych oraz depozyty sektora instytucji rządowych i samorządowych.

Bank zakłada działania zmierzające w kierunku realizacji podstawowego celu polityki depozytowej czyli utrzymania posiadanej bazy klientów oraz wzrost wartości depozytów ogółem.

Ze względu na strukturę podmiotową bazę depozytową można podzielić na:

1. środki lokowane przez osoby prywatne, które stanowią podstawowe depozyty Banku o niskiej fluktuacji salda depozytów. Środki te wykazują trend wzrastający przy nieznacznych wahaniami cyklicznych, a zatem stanowią źródło służące finansowaniu akcji kredytowej Banku,
2. depozyty podmiotów gospodarczych, charakteryzujące się wyższym poziomem zmienności niż w przypadku depozytów osób prywatnych. Środki te wykazują zwykle umiarkowaną stabilność i mogą charakteryzować się zwiększoną koncentracją,
3. depozyty od sektora instytucji rządowych i samorządowych, charakteryzujące się zwykle wyższym poziomem zmienności ale przewidywalność w zachowaniu się tych instytucji jest również większa. W przypadku sektora budżetowego Bank musi brać pod uwagę koncentrację bazy depozytowej.

Stabilne źródła finansowania pozwalają Bankowi na finansowanie aktywów o dłuższych terminach zapadalności przy znacznie ograniczonym poziomie ryzyka płynności.

Z dotychczasowych analiz Banku wynika, iż najbardziej stabilne depozyty pochodzą od osób prywatnych, mniejszą stabilność wykazują depozyty podmiotów gospodarczych.

Zagrożenie dla płynności może stanowić koncentracja źródeł finansowania czyli uzależnienie Banku od jednego lub niewielu źródeł finansowania, która podlega stałemu monitorowaniu i kontrolowaniu.

Bank zakłada finansowanie swojej działalności z bazy depozytowej. Zaciągnięte przez Bank kredyty są dodatkowym źródłem finansowania. Bank posiada w Banku Zrzeszającym kredyt w rachunku bieżącym mający za zadanie utrzymanie bieżącej płynności.

Bank jest członkiem Zrzeszenia SGB oraz Uczestnikiem Systemu Ochrony SGB. W związku z tym, zarządzanie ryzykiem płynności odbywa się zgodnie z zasadami ustalonymi w Zrzeszeniu i Systemie.

Bank Zrzeszający realizuje następujące zadania:

- 1) prowadzenie rozliczeń pieniężnych Banków Spółdzielczych,
- 2) zabezpieczanie Banków Spółdzielczych przed ryzykiem związanym z zakłóceniami w realizacji rozliczeń międzybankowych,
- 3) zabezpieczanie płynności śróddziennej dla Banków Spółdzielczych,
- 4) prowadzenie rachunków bieżących Banków Spółdzielczych,
- 5) udzielanie kredytów w rachunku bieżącym Bankom Spółdzielczym zgodnie z regulacjami wewnętrznymi Banku Zrzeszającego,
- 6) gromadzenie nadwyżek środków Banków Spółdzielczych,
- 7) prowadzenie rachunków Minimum Depozytowego,
- 8) utrzymywanie aktywów płynnych stanowiących pokrycie środków Minimum Depozytowego,
- 9) wyznaczanie i utrzymywanie zagregowanego wymogu pokrycia płynności (LCR),
- 10) pośredniczenie w zakupie przez Banki Spółdzielcze papierów wartościowych w ramach limitów ustalonych przez Spółdzielnię,
- 11) przeprowadzanie „zagregowanych” testów warunków skrajnych i awaryjnych planów płynności,
- 12) wsparcie Banków Spółdzielczych w zakresie narzędzi analitycznych służących pomiarowi ryzyka płynności, w tym wyznaczanie krzywej krańcowego kosztu finansowania.

Jednostka zarządzająca Systemem Ochrony realizuje następujące zadania:

- 1) udzielanie pomocy płynnościowej Uczestnikom, zgodnie z przepisami obowiązującymi w Systemie Ochrony,
- 2) wyznaczanie minimalnego zasobu aktywów płynnych w Systemie Ochrony (m.in. poprzez aktualizację kwoty Minimum Depozytowego),
- 3) ustalanie limitów ryzyka płynności w Systemie Ochrony;
- 4) monitorowanie poziomu płynności Uczestników na zasadzie indywidualnej i zagregowanej,
- 5) prowadzenie wymiany informacji o ryzyku płynności pomiędzy Uczestnikami,
- 6) opracowanie procedur wzorcowych dotyczących zarządzania ryzykiem płynności.

Nadwyżki środków niewykorzystane na działalność kredytową lub nie przeznaczone przez Bank na zakup innych aktywów (w tym aktywów płynnych) gromadzi Bank Zrzeszający.

Bank może w inny sposób zagospodarować nadwyżkę środków tylko za zgodą Banku Zrzeszającego.

Wielkość miar płynności oraz wskaźników LCR i NSFR przedstawiają się następująco:

| <i>Nazwa</i>                                                         | <i>Wielkość</i> | <i>Obowiązujący poziom</i> |
|----------------------------------------------------------------------|-----------------|----------------------------|
| <b>Współczynnik pokrycia aktywów niepięlnych funduszami własnymi</b> | 2,44            | 1,0                        |

|                                                                                                                                       |         |      |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------|------|
| <b>Współczynnik pokrycia aktywów nie płynnych i aktywów o ograniczonej płynności funduszami własnymi i środkami obcymi stabilnymi</b> | 2,23    | 1,0  |
| <b>Wskaźnik LCR</b>                                                                                                                   | 277,33% | 100% |
| <b>Wskaźnik NSFR</b>                                                                                                                  | 208%    | 111% |

Urealniona luka płynności dla pierwszych trzech przedziałów z uwzględnieniem pozycji bilansowych i pozabilansowych oraz skumulowane luki płynności przedstawiają się następująco:

| <i><b>Przedział płynności</b></i> | <i><b>do 1 miesiąca</b></i> | <i><b>od 1 do 3 miesięcy</b></i> | <i><b>od 3 do 6 miesięcy</b></i> |
|-----------------------------------|-----------------------------|----------------------------------|----------------------------------|
| Luka prosta (z pozabilansem)      | 47 649 317,18               | 32 781 046,29                    | 40 701 451,31                    |
| Luka skumulowana(z pozabilansem)  | 47 880 500,86               | 80 430 363,47                    | 121 131 814,78                   |

Na datę sporządzania niniejszej informacji Bank posiadał możliwość skorzystania z następujących, dodatkowych źródeł finansowania:

| <i><b>Rodzaj</b></i>                                                            | <i><b>Kwota</b></i> | <i><b>Warunki dostępu</b></i> |
|---------------------------------------------------------------------------------|---------------------|-------------------------------|
| otwarte niewykorzystane limity kredytu w rachunku bieżącym w Banku Zrzeszającym | 500 000,00          | w ciągu 1 dnia                |
| pożyczka płynnościowa z Funduszu Pomocowego                                     | 57 419 984,33       | w ciągu 2 dni                 |
| lokata płynnościowa złożona przez BZ ze środków Minimum Depozytowego            | 148 342 684,08      | w ciągu 2 dni                 |
| możliwe do pozyskania kredyty z BZ                                              | 30 821 338,93       | w ciągu 30 dni                |

Przyczyny, które mogą spowodować narażenie Banku na ryzyko płynności to:

- niedopasowanie terminów zapadalności aktywów do terminów zapadalności pasywów i istnienie niekorzystnej skumulowanej luki płynności w poszczególnych przedziałach,
- przedterminowe wycofywanie depozytów przez klientów zaburzające prognozy przepływów pieniężnych Banku,
- nadmierna koncentracja depozytów pod względem dużych kontrahentów,
- znaczące zaangażowanie depozytowe osób wewnętrznych Banku,
- konieczność pozyskiwania depozytów po wysokim koszcie w sytuacji nagłego zapotrzebowania na środki,
- wadliwe plany awaryjne płynności nie uwzględniające szokowych zachowań klientów,
- niski stosunek depozytów, w tym depozytów stabilnych do akcji kredytowej Banku,
- niewystarczające fundusze własne do finansowania aktywów strukturalnie nie płynnych,
- ryzyko reputacji.

Bank dywersyfikuje źródła finansowania poprzez:

- ograniczanie depozytów dużych deponentów,
- różne terminy wymagalności depozytów,
- różny charakter depozytów: depozyty terminowe i bieżące,

Bank ograniczania ryzyka płynności poprzez:

- stosowanie limitów ograniczających ryzyko płynności, w tym wewnętrznych limitów systemu ochrony,
- systematyczne testowanie planu awaryjnego płynności zapewniającego niezakłócone prowadzenie działalności w przypadku wystąpienia sytuacji kryzysowych,
- lokowanie nadwyżek w aktywa płynne, które mają za zadanie zapewnienie przetrwania w sytuacji skrajnej,

- przystąpienie do Systemu Ochrony SGB, które zapewnia w uzasadnionych przypadkach pomoc płynnościową z Funduszu Pomocowego,
- utrzymywanie Minimum Depozytowego w Banku Zrzeszającym,
- określanie prognoz nadwyżki z uwzględnieniem dodatkowego bufora płynności,

Głównymi pojęciami stosowanymi w procesie mierzenia pozycji płynności i ryzyka płynności są:

- 1) **baza depozytowa** – zobowiązania terminowe łącznie z zablokowanymi i bieżące wobec osób fizycznych oraz innych podmiotów niefinansowych, z wyłączeniem transakcji dotyczących obrotu na hurtowym rynku finansowym,
- 2) **depozyty** – baza depozytowa oraz zobowiązania terminowe i bieżące wobec instytucji rządowych lub samorządowych oraz podmiotów finansowych, z wyłączeniem banków;
- 3) **płynność dzienna** – zdolność wykonania wszystkich zobowiązań pieniężnych na zamknięcie dnia;
- 4) **płynność bieżąca** – zdolność wykonania wszystkich zobowiązań pieniężnych w terminie płatności przypadającym w okresie 7 kolejnych dni;
- 5) **płynność krótkoterminowa** – zdolność wykonania wszystkich zobowiązań pieniężnych w terminie płatności przypadającym w okresie 30 kolejnych dni;
- 6) **płynność średnioterminowa** – zapewnienie wykonania wszystkich zobowiązań pieniężnych w terminie płatności przypadającym w okresie powyżej 1 miesiąca i do 12 miesięcy;
- 7) **płynność długoterminowa** – monitorowanie możliwości wykonania wszystkich zobowiązań pieniężnych w terminie płatności przypadającym w okresie powyżej 12 miesięcy;
- 8) **bufor płynności** – oszacowana przez Bank wysokość potrzebnych aktywów nieobciążonych, stanowiąca zabezpieczenie na wypadek zrealizowania się scenariuszy warunków skrajnych płynności w określonym, w obowiązującej w Banku strategii zarządzania ryzykiem, „horyzoncie przeżycia” wynoszącym 30 dni,

Bank wykorzystuje wyniki testów warunków skrajnych do: planowania awaryjnego, wyznaczania poziomu limitów, szacowania kapitału wewnętrznego, zmiany polityki płynnościowej Banku.

Awaryjne plany płynności zostały zintegrowane z testami warunków skrajnych poprzez wykorzystywanie testów warunków skrajnych jako scenariuszy uruchamiających awaryjny plan płynnościowy.

W celu utrzymywania ryzyka płynności na odpowiednim poziomie oraz sprostania zapotrzebowaniom na środki płynne w sytuacjach kryzysowych Bank utrzymuje odpowiednią wielkość aktywów nieobciążonych lub dodatkowych źródeł finansowania, które mogą być natychmiast wykorzystywane przez Bank jako źródło środków płynnych.

W ramach alternatywnych źródeł finansowania Bank wyróżnia:

- 1) sprzedaż wysokopłynnych aktywów (aktywa nieobciążone) lub zaciągnięcie kredytów zabezpieczonych tymi aktywami,
- 2) dodatkowe źródła finansowania w postaci:
  - a) wykorzystania przyznanych linii kredytowych,
  - b) sprzedaży innych aktywów, w tym kredytów,
  - c) pozyskania niezabezpieczonego finansowania z Banku Zrzeszającego,
  - d) pozyskania pożyczki płynnościowej ze Spółdzielni,
  - e) pozyskania kredytu refinansowego z NBP;
  - f) przyrostu depozytów po zwiększonym koszcie.

Do aktywów nieobciążonych mogą być zaliczane aktywa, które spełniają wszystkie z wymienionych warunków:

- 1) brak obciążeń,
- 2) wysoka jakość kredytowa,
- 3) łatwa zbywalność,
- 4) brak prawnych, regulacyjnych i operacyjnych przeszkód do wykorzystania aktywów w celu pozyskania środków,
- 5) sprzedaż aktywa nie oznacza konieczności podejmowania nadzwyczajnych działań.

Bank utrzymuje nadwyżkę aktywów nieobciążonych (liczonych według wartości bilansowej) na poziomie równym lub wyższym od wyznaczonego bufora płynności.

Z zakresu ryzyka płynności w Banku funkcjonuje system informacji zarządczej, który pozwala Zarządowi i Radzie Nadzorczej na m.in.:

- 1) monitorowanie poziomu ryzyka, w tym przyjętych limitów,
- 2) kontrolę realizacji celów strategicznych w zakresie ryzyka płynności,
- 3) ocenę skutków podejmowanych decyzji,
- 4) podejmowanie odpowiednich działań w celu ograniczania ryzyka.

Raporty z ryzyka płynności dla Zarządu sporządzane są z częstotliwością miesięczną, a dla Rady Nadzorczej z częstotliwością kwartalną.

System informacji zarządczej z zakresu ryzyka płynności zawiera m.in. dane na temat:

- 1) struktury źródeł finansowania działalności Banku, ze szczególnym uwzględnieniem depozytów,
- 2) stabilności źródeł finansowania działalności Banku, w tym oceny zagrożeń wynikających z nagłego wycofania depozytów internetowych i mobilnych, a także depozytów dla których Bank stosuje ponadprzeciętne stawki oprocentowania,
- 3) stopnia niedopasowania terminów płatności pozycji bilansowych i pozabilansowych;
- 4) wpływu pozycji pozabilansowych na poziom ryzyka płynności,
- 5) poziomu aktywów nieobciążonych,
- 6) analizy wskaźników płynności,
- 7) wyników testów warunków skrajnych,
- 8) ryzyka związanego z płynnością długoterminową,
- 9) stopnia wykorzystania wskaźników wczesnego ostrzegania;
- 10) stopnia przestrzegania limitów.

#### **XIV. Dźwignia finansowa**

##### **1. Zestawienie dotyczące uzgodnienia aktywów księgowych i ekspozycji wskaźnika dźwigni**

| <i>Lp.*</i> | <i>Pozycja</i>                                                                                                       | <i>Kwota</i>   |
|-------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------|
| 1           | Aktywa razem według opublikowanych sprawozdań finansowych                                                            | 313 259 743,65 |
| 6           | Korekta z tytułu pozycji pozabilansowych (tj. konwersja na kwoty ekwiwalentu kredytowego ekspozycji pozabilansowych) | 5 239 112,81   |
| 7           | Inne korekty – wartości niematerialne i prawne                                                                       | -52 667,06     |
|             | Inne korekty – odpisy i rezerwy                                                                                      | 659 413,12     |
| 8           | Miara ekspozycji całkowitej składającej się na wskaźnik dźwigni                                                      | 319 105 602,52 |

\*) numeracja zgodna z Rozporządzeniem wykonawczym Komisji (UE) nr 2016/200 z dnia 15 lutego 2016 roku ustanawiającym standardy techniczne w odniesieniu do ujawniania informacji na temat wskaźnika dźwigni instytucji

##### **2. Ujawnienie wskaźnika dźwigni**

Wskaźnik dźwigni finansowej, na dzień 31.12.2018r., wynosi 8,82 % wobec wymaganego poziomu 3,3 %.

## **XV. Kontrola wewnętrzna**

Funkcjonujące w Banku system zarządzania ryzykiem i system kontroli wewnętrznej są zorganizowane na trzech, niezależnych i wzajemnie uzupełniających się liniach obrony (poziomach).

1. Na pierwszą linię obrony składa się operacyjne zarządzanie ryzykiem powstałym w związku z działalnością prowadzoną przez Bank.
2. Na drugą linię obrony składa się:
  - 1) zarządzanie ryzykiem przez pracowników na specjalnie powołanych do tego stanowiskach lub w komórkach organizacyjnych, niezależnie od operacyjnego zarządzania ryzykiem na pierwszym poziomie,
  - 2) Jednostka Zgodności,
  - 3) Jednostka Kontroli Wewnętrznej.
3. Trzecią linię obrony stanowi audyt wewnętrzny realizowany przez Spółdzielczy System Ochrony SGB.
4. Na wszystkich trzech poziomach, w ramach systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej, pracownicy Banku w ramach realizowanych czynności odpowiednio stosują mechanizmy kontrolne lub niezależnie monitorują (poziomo lub pionowo) przestrzeganie mechanizmów kontrolnych.

Poszczególne linie obrony, w ramach systemu kontroli wewnętrznej są odpowiedzialne za:

1. **Pierwsza linia obrony** – projektowanie i zapewnienie przestrzegania mechanizmów kontrolnych, w szczególności w procesach biznesowych funkcjonujących w Banku oraz zgodności postępowania z regulacjami.
2. **Druga linia obrony:**
  - 1) monitorowanie bieżące przyjętych mechanizmów kontrolnych,
  - 2) przeprowadzanie pionowych testów mechanizmów kontrolnych,
  - 3) ocenę adekwatności i skuteczności mechanizmów kontrolnych,
  - 4) matrycę funkcji kontroli,
  - 5) prowadzenie rejestru nieprawidłowości znaczących i krytycznych,
  - 6) raportowanie znaczących i krytycznych nieprawidłowości.
3. **Trzecia linia obrony** odpowiedzialna jest za badanie oraz ocenę adekwatności i skuteczności mechanizmów kontroli i niezależnego monitorowania ich przestrzegania odpowiednio w ramach pierwszej i drugiej linii obrony, zarówno w odniesieniu do systemu zarządzania ryzykiem, jak i systemu kontroli wewnętrznej.

W Banku zapewniona jest niezależność monitorowania pionowego poprzez jednoznaczne wyodrębnienie linii obrony oraz niezależność monitorowania poziomego poprzez rozdzielenie zadań dotyczących stosowania danego mechanizmu kontrolnego i niezależnego monitorowania jego przestrzegania w ramach danej linii.

Za monitorowanie poziome (weryfikacja bieżąca, testowanie) w ramach danej linii odpowiedzialni są wyznaczeni pracownicy, w tym kierownicy jednostek/komórek organizacyjnych.

Za monitorowanie pionowe pierwszej linii obrony przez drugą linię obrony odpowiada: Stanowisko Kontroli Wewnętrznej – komórka kontroli wewnętrznej/ ds. testowania pionowego,

Zespół Ryzyk, Zespół Monitoringu Kredytów, Zespół Windykacji i Restrukturyzacji oraz Jednostka Zgodności.

#### **XVI. Aktywa obciążone/nieobciążone**

Na dzień 31.12.2018 r. aktywa obciążone nie wystąpiły.

Mosina, dnia 15.05.2019 r.